

Βρυξέλλες, 29 Σεπτεμβρίου 2023
(OR. en)

13287/23

Διοργανικός φάκελος:
2023/0179(NLE)

SOC 633
EMPL 452
EDUC 363
JEUN 227
ECOFIN 911
MI 776
FISC 204

ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας:	Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου
Αποδέκτης:	Επιτροπή των Μονίμων Αντιπροσώπων / Συμβούλιο
Θέμα:	Σύσταση του Συμβουλίου για την ανάπτυξη των συνθηκών-πλαίσιο για την κοινωνική οικονομία - Πολιτική συμφωνία

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Στις 13 Ιουνίου 2023 η Επιτροπή υπέβαλε στο Συμβούλιο πρόταση σύστασης του Συμβουλίου για την ανάπτυξη των συνθηκών-πλαίσιο για την κοινωνική οικονομία. Στόχος της σύστασης είναι να προωθήσει την πρόσβαση στην αγορά εργασίας και την κοινωνική ένταξη, παρέχοντας καθοδήγηση στα κράτη μέλη όσον αφορά την προαγωγή ευνοϊκών πολιτικών και κανονιστικών πλαισίων. Η κοινωνική οικονομία έχει διάφορους βαθμούς ανάπτυξης στα κράτη μέλη και δυνατότητες που παραμένουν ακόμη σε μεγάλο βαθμό αναξιοποίητες.

2. Η παρούσα πρόταση βασίζεται στο άρθρο 292 σε συνδυασμό με το άρθρο 149 και το άρθρο 153 στοιχεία η) και ι) της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το Συμβούλιο αποφασίζει με ειδική πλειοψηφία.
3. Η πρόταση σύστασης του Συμβουλίου για την ανάπτυξη των συνθηκών-πλαίσιο για την κοινωνική οικονομία ανακοινώθηκε στο σχέδιο δράσης για την κοινωνική οικονομία¹, το οποίο παρουσίασε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή το 2021. Το σχέδιο δράσης περιέγραφε μέτρα για την προώθηση της κοινωνικής καινοτομίας, την ενίσχυση της κοινωνικής οικονομίας και των οργανωτικών μοντέλων της και την περαιτέρω ανάπτυξη της ικανότητάς της να προάγει τον οικονομικό και κοινωνικό μετασχηματισμό. Τα συμπεράσματα του Συμβουλίου του 2015 σχετικά με την προαγωγή της κοινωνικής οικονομίας ως βασικού μοχλού οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης στην Ευρώπη² τόνιζαν τη σημασία της προώθησης της κοινωνικής οικονομίας και καλούσαν την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να αναλάβει δράση για την ενίσχυση της ανάπτυξης του εν λόγω τομέα. Η παρούσα πρόταση δίνει συνέχεια σε εκείνο το αίτημα.

II. ΕΞΕΤΑΣΗ

4. Η σύσταση περιλαμβάνει μέτρα που ενισχύουν τον ρόλο της κοινωνικής οικονομίας στην ένταξη στην αγορά εργασίας και την κοινωνική ένταξη, καθώς και μέτρα για τη στήριξη ενός ευνοϊκού περιβάλλοντος, λαμβάνοντας υπόψη την πρόσβαση στη χρηματοδότηση, στις αγορές και στις δημόσιες συμβάσεις, τις κρατικές ενισχύσεις και τη φορολογία. Περιλαμβάνει επίσης μέτρα για την ενίσχυση της προβολής και της αναγνώρισης του τομέα. Τα μέτρα αυτά στηρίζουν τις αρχές του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων και τους συνακόλουθους στόχους για την απασχόληση, τις δεξιότητες και τη μείωση της φτώχειας.

¹ Ανακοίνωση της Επιτροπής «Οικοδόμηση μιας οικονομίας στην υπηρεσία των ανθρώπων: σχέδιο δράσης για την κοινωνική οικονομία» [COM(2021) 778 final].

² Συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με την προαγωγή της κοινωνικής οικονομίας ως βασικού μοχλού οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης (15071/15).

5. Η Επιτροπή παρουσίασε την πρόταση στην Ομάδα «Κοινωνικά θέματα» στις 10 Ιουλίου 2023. Η Ομάδα εξέτασε την πρόταση κατά τις συνεδριάσεις της στις 11 και 26 Σεπτεμβρίου. Κατά τη συνεδρίαση της Ομάδας στις 26 Σεπτεμβρίου, η Προεδρία παρουσίασε προφορικά επικαιροποιημένη συμβιβαστική πρόταση, η οποία έτυχε ευρείας υποστήριξης. Στις 28 Σεπτεμβρίου ολοκληρώθηκε άτυπη γραπτή διαβούλευση με ομόφωνη υποστήριξη του συμβιβαστικού κειμένου της Προεδρίας, το οποίο παρατίθεται στο παράρτημα. Η αρίθμηση των σημείων του κειμένου ακολουθεί διαδοχική σειρά.
6. Οι κύριες αλλαγές στην πρόταση της Επιτροπής αποτυπώνουν τα αιτήματα των κρατών μελών για: α) διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής των ορισμών· β) περαιτέρω ανάδειξη του ρόλου που διαδραματίζει η κοινωνική οικονομία στη στήριξη της δίκαιης ψηφιακής και πράσινης μετάβασης και της κοινωνικής συνοχής· γ) αναγνώριση του ρόλου που μπορεί να διαδραματίσει η κοινωνική οικονομία στη διεθνή συνεργασία· δ) προσαρμογή της γλώσσας που χρησιμοποιείται ιδίως στο τμήμα για τη φορολογία, καθώς και ε) προσαρμογή όσον αφορά το χρονοδιάγραμμα, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση της υλοποίησης.
7. Δεδομένου ότι δεν ήταν δυνατή η αναθεώρηση του κειμένου από τους γλωσσομαθείς νομικούς πριν από την υποβολή του στην EMA και το Συμβούλιο (EPSCO) στις 9 Οκτωβρίου, η EMA και το Συμβούλιο καλούνται να καταλήξουν σε πολιτική συμφωνία επί του κειμένου του παραρτήματος.
8. Μετά την πολιτική συμφωνία, το σχέδιο σύστασης θα λάβει την οριστική του διατύπωση από τους γλωσσομαθείς νομικούς και θα προταθεί προς έκδοση ως σημείο I/A σε προσεχή σύνοδο του Συμβουλίου.
9. Μετά την έκδοσή της, η σύσταση θα δημοσιευθεί στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

III. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

10. Βάσει των ανωτέρω, καλείται η Επιτροπή των Μόνιμων Αντιπροσώπων:

- α) να επιβεβαιώσει τη συμφωνία που επιτεύχθηκε στην Ομάδα «Κοινωνικά θέματα» επί του κειμένου της πρότασης, ως έχει στο παράρτημα του παρόντος σημειώματος·
 - β) να εισηγηθεί στο Συμβούλιο (EPSCO) να καταλήξει, κατά τη σύνοδό του στις 9 Οκτωβρίου 2023, σε πολιτική συμφωνία επί της σύστασης του Συμβουλίου για την ανάπτυξη των συνθηκών-πλαίσιο για την κοινωνική οικονομία.
-

2023/0179 (NLE)

Πρόταση

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

για την ανάπτυξη των συνθηκών-πλαίσιο για την κοινωνική οικονομία

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 292 σε συνδυασμό με το άρθρο 149 και το άρθρο 153 στοιχεία η) και ι),

Έχοντας υπόψη την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής των Περιφερειών³,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Ο ευρωπαϊκός πυλώνας κοινωνικών δικαιωμάτων⁴, ο οποίος ανακοινώθηκε στις 17 Νοεμβρίου 2017, διατυπώνει ορισμένες αρχές που έχουν σκοπό να στηρίξουν τη δημιουργία δίκαιων και εύρυθμων αγορών εργασίας και συστημάτων πρόνοιας. Περιλαμβάνουν την αρχή 1 που αφορά το δικαίωμα σε ποιοτική και χωρίς αποκλεισμούς εκπαίδευση, κατάρτιση και διά βίου μάθηση, την αρχή 2 που αφορά την ισότητα των φύλων, την αρχή 3 που αφορά την ισότητα ευκαιριών, την αρχή 4 που αφορά την ενεργό υποστήριξη για την εξεύρεση απασχόλησης, την αρχή 5 που αφορά την ασφαλή και ευπροσάρμοστη απασχόληση, καθώς και τις αρχές 11 και 16-20 που αφορούν την κοινωνική προστασία και την ένταξη των παιδιών, των ατόμων με αναπηρία και των αστεγών, καθώς και την πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες, υγειονομική περίθαλψη και μακροχρόνια φροντίδα.

³. Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Δημιουργία ευνοϊκού περιβάλλοντος για την κοινωνική οικονομία: η τοπική και η περιφερειακή προοπτική» (CDR 5492/2022).

⁴. Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών «Σχέδιο δράσης για τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων» [COM(2021) 102 final].

- (2) Τον Ιούνιο του 2021 το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, σύμφωνα με τη διακήρυξη του Πόρτο⁵, εξέφρασε την ικανοποίησή του για τους πρωταρχικούς στόχους της ΕΕ για το 2030, ως έχουν στο σχέδιο δράσης για τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων⁶. Οι στόχοι αυτοί έχουν σκοπό να επιτευχθεί ποσοστό απασχόλησης τουλάχιστον 78 %, καθώς επίσης να διασφαλιστεί ότι τουλάχιστον το 60 % όλων των ενηλίκων θα συμμετέχουν σε κατάρτιση ετησίως και ότι τα άτομα που διατρέχουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού θα μειωθούν τουλάχιστον κατά 15 εκατομμύρια (εκ των οποίων τουλάχιστον 5 εκατομμύρια παιδιά). Στη συνέχεια, τα κράτη μέλη έθεσαν εθνικούς στόχους και στους τρεις αυτούς τομείς για να συμβάλουν στην επίτευξη των εν λόγω κοινών σκοπών.
- (3) Παρά την πρόοδο που σημειώθηκε κατά την τελευταία δεκαετία όσον αφορά τη μείωση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, 95,4 εκατομμύρια άνθρωποι εξακολουθούσαν να αντιμετωπίζουν αυτόν τον κίνδυνο το 2021. Ο κίνδυνος φτώχειας έχει αυξηθεί για τα άτομα που ζουν σε νοικοκυριά (οιονεί) ανέργων, ενώ η ένταση και η διάρκεια της φτώχειας έχουν επιδεινωθεί σε πολλά κράτη μέλη. Η ποιοτική και βιώσιμη απασχόληση είναι καίριας σημασίας για την άμβλυνση αυτού του προβλήματος. Χάρη στον τρόπο λειτουργίας της, στις δράσεις της και στους στόχους που επιδιώκει, η κοινωνική οικονομία μπορεί να διαδραματίσει καίριο ρόλο στη βελτίωση της κοινωνικής ένταξης και της ισότιμης πρόσβασης στην αγορά εργασίας. Ως εκ τούτου, συμβάλλει στην επιτυχή εφαρμογή του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων.

⁵. <https://www.consilium.europa.eu/el/press/press-releases/2021/05/08/the-porto-declaration/>.

⁶. Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών «Σχέδιο δράσης για τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων» [COM(2021) 102 final].

- (4) Οι φορείς της κοινωνικής οικονομίας είναι σε θέση να δημιουργούν και να διατηρούν ποιοτικές θέσεις εργασίας. Συμβάλλουν στη διασφάλιση της κοινωνικής και εργασιακής ένταξης των ομάδων που μειονεκτούν, καθώς και της ισότητας ευκαιριών για όλους. Αυτό συνάδει με το πλαίσιο μιας ανάκαμψης χωρίς αποκλεισμούς, όπως τονίζεται στις κατευθυντήριες γραμμές για τις πολιτικές απασχόλησης των κρατών μελών που θεσπίστηκαν με την απόφαση (ΕΕ) 2022/2296 του Συμβουλίου⁷. Οι φορείς της κοινωνικής οικονομίας μπορούν να τονώσουν τη βιώσιμη οικονομική και βιομηχανική ανάπτυξη και να προωθήσουν την ενεργό συμμετοχή των πολιτών στην κοινωνία. Συμβάλλουν επίσης σημαντικά στα συστήματα κοινωνικής πρόνοιας της Ευρώπης, συμπληρώνοντας τις δημόσιες υπηρεσίες, αναζωογονώντας τις αγροτικές και ερημωμένες περιοχές της Ευρώπης και διαδραματίζοντας σημαντικό ρόλο στη διεθνή αναπτυξιακή πολιτική.
- (5) Στις 9 Δεκεμβρίου 2021 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε σχέδιο δράσης για την κοινωνική οικονομία⁸. Το σχέδιο δράσης συμβάλλει στην προτεραιότητα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για οικοδόμηση μιας «οικονομίας στην υπηρεσία των ανθρώπων» και ευθυγραμμίζεται με τα συμπεράσματα του Συμβουλίου του 2015 σχετικά με την προαγωγή της κοινωνικής οικονομίας ως βασικού μοχλού οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης στην Ευρώπη⁹. Στο σχέδιο δράσης, η Επιτροπή πρότεινε συγκεκριμένα μέτρα προς εφαρμογή τόσο σε ενωσιακό όσο και σε εθνικό επίπεδο. Τα μέτρα αυτά αποσκοπούν στην ενίσχυση της κοινωνικής καινοτομίας, στη στήριξη της ανάπτυξης της κοινωνικής οικονομίας και στην αποδέσμευση της κοινωνικής και οικονομικής μετασχηματιστικής της δύναμης. Εστιάζουν στη δημιουργία των κατάλληλων συνθηκών για την ανάπτυξη της κοινωνικής οικονομίας, στη δημιουργία ευκαιριών για τη σύσταση και την επέκταση των φορέων της κοινωνικής οικονομίας, οι οποίοι περιλαμβάνουν επιχειρήσεις και άλλες μορφές οργανώσεων, καθώς και στη διασφάλιση αυξημένης προβολής της κοινωνικής οικονομίας και των δυνατοτήτων της. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο εξέφρασε την ικανοποίησή του για το σχέδιο δράσης στο ψήφισμά του της 6ης Ιουλίου 2022¹⁰.

⁷. Απόφαση (ΕΕ) 2022/2296 του Συμβουλίου, της 21ης Νοεμβρίου 2022, σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για τις πολιτικές απασχόλησης των κρατών μελών (ΕΕ L 304 της 24.11.2022, σ. 67).

⁸. Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών «Οικοδόμηση μιας οικονομίας στην υπηρεσία των ανθρώπων: σχέδιο δράσης για την κοινωνική οικονομία» [COM(2021) 778 final].

⁹. Συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με την προαγωγή της κοινωνικής οικονομίας ως βασικού μοχλού οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης (15071/15).

¹⁰. Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 6ης Ιουλίου 2022 σχετικά με το σχέδιο δράσης της ΕΕ για την κοινωνική οικονομία [2021/2179 (INI)].

- (6) Στις 18 Απριλίου 2023 τα Ηνωμένα Έθνη ενέκριναν ψήφισμα για την προώθηση της κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας για τη βιώσιμη ανάπτυξη, το οποίο περιέχει έναν σφαιρικό ορισμό για την κοινωνική και αλληλέγγυα οικονομία και χάρτη πορείας για την υποστήριξη της ανάπτυξης της κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας σε παγκόσμιο επίπεδο. Και άλλοι διεθνείς οργανισμοί έχουν υιοθετήσει στρατηγικές για την ανάπτυξη της κοινωνικής οικονομίας, όπως είναι το ψήφισμα σχετικά με την αξιοπρεπή εργασία και την κοινωνική και αλληλέγγυα οικονομία, που εγκρίθηκε κατά την 110η Διεθνή Συνδιάσκεψη Εργασίας της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας στις 10 Ιουνίου 2022, και η σύσταση του ΟΟΣΑ για την κοινωνική και αλληλέγγυα οικονομία και την κοινωνική καινοτομία, που επίσης εκδόθηκε στις 10 Ιουνίου 2022.
- (7) Η κοινωνική οικονομία, η οποία σε ορισμένα κράτη μέλη αναφέρεται επίσης ως αλληλέγγυα οικονομία και/ή κοινωνική και αλληλέγγυα οικονομία, περιλαμβάνει ευρύ φάσμα φορέων με διαφορετικά επιχειρηματικά και οργανωτικά μοντέλα που δίνουν προτεραιότητα στην κοινωνική προσφορά, συμπεριλαμβανομένων των κοινωνικών και περιβαλλοντικών στόχων, έναντι του κέρδους. Οι φορείς της κοινωνικής οικονομίας, καθώς και ο ορισμός τους, μπορούν να διαφέρουν ελαφρώς από το ένα κράτος μέλος στο άλλο και μπορούν να λαμβάνουν διάφορες νομικές μορφές και νομικά καθεστώτα, όπως συνεταιρισμοί, αλληλασφαλιστικά ταμεία, ενώσεις, ιδρύματα και κοινωνικές επιχειρήσεις. Συμμερίζονται τις κοινές αρχές της επανεπένδυσης του συνόλου ή του μεγαλύτερου μέρους των κερδών τους για την επιδίωξη των κοινωνικών και/ή περιβαλλοντικών τους σκοπών και της άσκησης δημοκρατικής και/ή συμμετοχικής διακυβέρνησης. Η ειδική μορφή διακυβέρνησης και διαχείρισης που υιοθετούν οι φορείς της κοινωνικής οικονομίας ποικίλλει ανάλογα με τη φύση, την κλίμακα και το πλαίσιο λειτουργίας τους. Επομένως, η αρχή της δημοκρατικής ή συμμετοχικής διακυβέρνησης λαμβάνει διάφορες μορφές, από την άμεση συμμετοχή των μελών στις διαδικασίες διακυβέρνησης έως την αντιπροσωπευτική συμμετοχή των μελών ή των εταίρων σε χωριστές λειτουργίες διακυβέρνησης και διαχείρισης. Για παράδειγμα, όταν πρόκειται για συνεταιρισμούς, αλληλασφαλιστικά ταμεία και ενώσεις, η αρχή αυτή λαμβάνει συχνά τη μορφή «ένα πρόσωπο, μία ψήφος». Οι διαδικασίες λήψης αποφάσεων στους φορείς της κοινωνικής οικονομίας χαρακτηρίζονται από μια δέσμη συστημάτων ελέγχου και σχέσεων μεταξύ των διαφόρων παραγόντων που συμμετέχουν στον φορέα, συμπεριλαμβανομένων των διευθυντικών στελεχών, των εταίρων, των εργαζομένων και των δικαιούχων. Διασφαλίζοντας τη συνεργασία αυτών των διαφορετικών παραγόντων, οι φορείς της κοινωνικής οικονομίας προωθούν μια πολυσυμμετοχική προσπάθεια που εστιάζει σε μια νοοτροπία συμμετοχής, λογοδοσίας και διαφάνειας και αποσκοπεί στην επίτευξη ενός κοινού στόχου.

- (8) Οι φορείς της κοινωνικής οικονομίας προσπαθούν συχνά να δημιουργήσουν οικονομικές ευκαιρίες που προάγουν την κοινωνική ένταξη και την ενσωμάτωση των ομάδων που μειονεκτούν στην αγορά εργασίας, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με αναπηρία και των ατόμων με προβλήματα ψυχικής υγείας. Οι κοινωνικές επιχειρήσεις ένταξης στην εργασία είναι ένα είδος κοινωνικής επιχείρησης που εστιάζει στην παροχή βοήθειας σε αυτές τις ομάδες ανθρώπων για την ένταξή τους στην κοινωνία και την αγορά εργασίας μέσω της παροχής θέσεων εργασίας σε διάφορα επίπεδα δεξιοτήτων με ευέλικτες συνθήκες εργασίας χωρίς αποκλεισμούς. Για παράδειγμα, η παροχή γλωσσικής υποστήριξης στους μετανάστες εργαζομένους και η προσαρμογή των καθηκόντων και του εργασιακού περιβάλλοντος για τα άτομα με αναπηρία μπορεί να τους προσφέρει τη δυνατότητα να απεγκλωβιστούν από τη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό. Αυτές οι ευκαιρίες απασχόλησης μπορούν να χρησιμεύσουν ως εφαλτήριο για τη μετάβαση σε άλλους τομείς της αγοράς εργασίας, συμβάλλοντας στην υπέρβαση των φραγμών που αποκλείουν από την απασχόληση τους μακροχρόνια ανέργους και άλλα άτομα που αντιμετωπίζουν δυσκολίες πρόσβασης στην αγορά εργασίας.
- (9) Οι νέες επιχειρήσεις στον τομέα της κοινωνικής οικονομίας μπορούν να αποτελέσουν ισχυρό μέσο δημιουργίας θέσεων εργασίας και θετικής κοινωνικής αλλαγής. Η κοινωνική οικονομία μπορεί να προσφέρει ευκαιρίες σε ορισμένες υποεκπροσωπούμενες ομάδες, όπως οι γυναίκες και οι νέοι, προκειμένου να εισέλθουν στην αγορά εργασίας ή να ιδρύσουν κοινωνικές επιχειρήσεις. Σύμφωνα με την έρευνα Global Entrepreneurship Monitor, υπολογίζεται ότι το 55 % των κοινωνικών επιχειρηματιών παγκοσμίως είναι άνδρες και το 45 % είναι γυναίκες, ενώ κατά κανόνα οι αυτοαπασχολούμενοι άνδρες είναι διπλάσιοι από τις αυτοαπασχολούμενες γυναίκες. Σύμφωνα με πρόσφατο Ευρωβαρόμετρο σχετικά με τη στάση των νέων έναντι της κοινωνικής επιχειρηματικότητας, οι νέοι εκτιμούν τη σημασία των κοινωνικών και περιβαλλοντικών στόχων και της συμμετοχικής ηγεσίας. Τα κράτη μέλη θα μπορούσαν να εξετάσουν τρόπους ελαχιστοποίησης των αντικινήτρων για τους δυνητικούς επιχειρηματίες, όπως η εξασφάλιση της πρόσβασής τους σε κατάλληλη προστασία κοινωνικής ασφάλισης. Ορισμένα κράτη μέλη έχουν μειώσει τις εισφορές κοινωνικής ασφάλισης ως κίνητρο για την πρόσληψη προσωπικού από τους φορείς της κοινωνικής οικονομίας. Η διασφάλιση ευνοϊκού πλαισίου για τις μεταβιβάσεις επιχειρήσεων στους εργαζομένους με σκοπό τη σύσταση συνεταιρισμών εργαζομένων, ή άλλων παρεμφερών οντοτήτων της κοινωνικής οικονομίας που ανήκουν σε εργαζομένους, μπορεί επίσης να αποτελέσει έναν τρόπο για να διασφαλιστεί η συνέχιση των μικρών και οικογενειακών επιχειρήσεων και να αποφευχθεί η απώλεια θέσεων εργασίας, για παράδειγμα σε περίπτωση αναδιάρθρωσης. Τα κράτη μέλη μπορούν επίσης να εφαρμόζουν μέτρα για να διευκολύνουν τη μετατροπή συμβατικών επιχειρήσεων σε φορείς της κοινωνικής οικονομίας.

- (10) Οι φορείς της κοινωνικής οικονομίας προωθούν επίσης την ένταξη των νέων, ιδίως των νέων που βρίσκονται εκτός απασχόλησης, εκπαίδευσης ή κατάρτισης. Παρέχουν προγράμματα κατάρτισης και ανάπτυξης δεξιοτήτων και προγράμματα μαθητείας που αναφέρονται στη σύσταση του Συμβουλίου, της 15ης Μαρτίου 2018, σχετικά με ένα ευρωπαϊκό πλαίσιο για ποιοτικά και αποτελεσματικά προγράμματα μαθητείας¹¹, καθώς και ευκαιρίες απασχόλησης. Ως εκ τούτου, συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων που καθορίζονται από τις εγγυήσεις για τη νεολαία οι οποίες αναφέρονται στη σύσταση του Συμβουλίου, της 30ής Οκτωβρίου 2020, για μια γέφυρα προς την απασχόληση – ενίσχυση των εγγυήσεων για τη νεολαία¹² και στη σύσταση του Συμβουλίου, της 16ης Ιουνίου 2022, σχετικά με μια ευρωπαϊκή προσέγγιση για τα μικροδιαπιστευτήρια για τη δια βίου μάθηση και την απασχολησιμότητα¹³. Η χρηματοδότηση της Ένωσης, π.χ. το πρόγραμμα του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου+ που θεσπίστηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) 2021/1057¹⁴, μπορεί να στηρίζει τους φορείς της κοινωνικής οικονομίας σε αυτόν τον ρόλο. Για τον σκοπό αυτόν, στα κράτη μέλη έχουν εφαρμοστεί με επιτυχία πρωτοβουλίες συνεργασίας μεταξύ των δημόσιων υπηρεσιών απασχόλησης και των φορέων της κοινωνικής οικονομίας¹⁵. Στο πλαίσιο αυτών των πρωτοβουλιών, οι φορείς της κοινωνικής οικονομίας διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στον εντοπισμό των ατόμων που χρειάζονται βοήθεια και στην ανάπτυξη προσαρμοσμένων σχεδίων που θα τα βοηθήσουν να επιτύχουν κοινωνική και επαγγελματική ένταξη, συμπεριλαμβανομένων των ευκαιριών κατάρτισης και εργασίας.

¹¹. Σύσταση του Συμβουλίου, της 15ης Μαρτίου 2018, σχετικά με ένα ευρωπαϊκό πλαίσιο για ποιοτικά και αποτελεσματικά προγράμματα μαθητείας (ΕΕ C 153 της 2.5.2018, σ. 1).

¹². Σύσταση του Συμβουλίου, της 30ής Οκτωβρίου 2020, για «μια γέφυρα προς την απασχόληση — ενίσχυση των εγγυήσεων για τη νεολαία» και για την κατάργηση της σύστασης του Συμβουλίου, της 22ας Απριλίου 2013, για τη θέσπιση εγγυήσεων για τη νεολαία (ΕΕ C 372 της 4.11.2020, σ. 1).

¹³. Σύσταση του Συμβουλίου, της 16ης Ιουνίου 2022, σχετικά με μια ευρωπαϊκή προσέγγιση για τα μικροδιαπιστευτήρια για τη δια βίου μάθηση και την απασχολησιμότητα (ΕΕ C 243 της 27.6.2022, σ. 10).

¹⁴. Κανονισμός (ΕΕ) 2021/1057 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Ιουνίου 2021, περί ιδρύσεως του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου+ (ΕΚΤ+) και καταργήσεως του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1296/2013 (ΕΕ L 231 της 30.6.2021, σ. 21).

¹⁵. Ένα παράδειγμα είναι η στήριξη που παρέχεται στο πρόγραμμα «collectief maatwerk» στο Βέλγιο, η οποία περιλαμβάνει χρηματοδοτική στήριξη σε κοινωνικές επιχειρήσεις ένταξης στην αγορά εργασίας.

- (11) Οι φορείς της κοινωνικής οικονομίας μπορούν να προωθήσουν δίκαιες συνθήκες εργασίας διασφαλίζοντας τη συμμετοχή των εργαζομένων στη διακυβέρνηση και στη λήψη αποφάσεων. Η προώθηση του κοινωνικού διαλόγου στην κοινωνική οικονομία μπορεί να βελτιώσει τις συνθήκες εργασίας για τους εργαζομένους. Τα κράτη μέλη μπορούν να προωθήσουν και να αξιοποιήσουν αυτή την πτυχή της κοινωνικής οικονομίας και να χρησιμοποιήσουν την τεχνογνωσία της διασφαλίζοντας τη συμμετοχή των φορέων της κοινωνικής οικονομίας στον σχεδιασμό και την εφαρμογή ενεργητικών πολιτικών για την αγορά εργασίας¹⁶. Μπορούν επίσης να εξερευνήσουν τις δυνατότητες διευκόλυνσης της συμμετοχής των εργοδοτών της κοινωνικής οικονομίας στον κοινωνικό διάλογο.
- (12) Η κοινωνική οικονομία συμβάλλει στην Ένωση ισότητας προωθώντας την κοινωνική ένταξη των ομάδων που μειονεκτούν και υποεκπροσωπούνται, για παράδειγμα μέσω της παροχής κοινωνικών υπηρεσιών και υπηρεσιών φροντίδας (συμπεριλαμβανομένων της φροντίδας των παιδιών, της υγειονομικής περίθαλψης και της μακροχρόνιας φροντίδας), κοινωνικής στέγασης και στήριξης των παιδιών και των νέων με ειδικές ανάγκες. Συμβάλλει στη μείωση των ανισοτήτων, όπως το χάσμα μεταξύ των φύλων στην απασχόληση, τόσο με την άμεση απασχόληση μεγάλου ποσοστού γυναικών όσο και με την παροχή υπηρεσιών φροντίδας που δίνουν τη δυνατότητα στους φροντιστές, η πλειονότητα των οποίων είναι γυναίκες, να ενταχθούν στην αγορά εργασίας. Ως σημαντικός εταίρος του δημόσιου τομέα, η κοινωνική οικονομία μπορεί να συμβάλει σημαντικά στον σχεδιασμό και την παροχή υπηρεσιών κλειστής φροντίδας, κατ' οίκον περίθαλψης και φροντίδας σε επίπεδο τοπικής κοινότητας. Μέσω πρωτοβουλιών σύμπραξης, οι δημόσιες αρχές και οι φορείς της κοινωνικής οικονομίας μπορούν να παρέχουν υψηλής ποιότητας, προσβάσιμες και οικονομικά προσιτές υπηρεσίες φροντίδας.

¹⁶. Ένα παράδειγμα είναι η γαλλική πρωτοβουλία «Territoires Zéro Chômeurs de Longue Durée», η οποία αποσκοπεί στην καταπολέμηση της μακροχρόνιας ανεργίας με τη δημιουργία μη κερδοσκοπικών οργανώσεων σε περιοχές με υψηλά ποσοστά μακροχρόνιας ανεργίας για την απασχόληση κατοίκων της περιοχής με συμβάσεις αορίστου χρόνου για την εκτέλεση δραστηριοτήτων που είναι χρήσιμες για την κοινότητα, όπως η ανακύκλωση, η φροντίδα των παιδιών και η φροντίδα των δημόσιων χώρων πρασίνου. Παρόμοιες πρωτοβουλίες έχουν δρομολογηθεί στο Groningen των Κάτω Χωρών και στο Marienthal της Αυστρίας.

- (13) Τα συστήματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης διαδραματίζουν καίριο ρόλο στον εφοδιασμό των ατόμων με τις δεξιότητες που απαιτούνται για τον χώρο εργασίας, την προσωπική ανάπτυξη και τη συμμετοχή στα κοινά. Συμβάλλουν επίσης στη διασφάλιση εξειδικευμένου εργατικού δυναμικού που μπορεί να συμβάλει σε μια δίκαιη διττή πράσινη και ψηφιακή μετάβαση. Οι φορείς της κοινωνικής οικονομίας παρέχουν ευκαιρίες απασχόλησης, κατάρτιση κατά την εργασία και προγράμματα μάθησης με βάση την εργασία προσαρμοσμένα στις ανάγκες των ατόμων και της τοπικής οικονομίας. Έχουν τη δυνατότητα να συμβάλουν στην ανάπτυξη ατομικών λογαριασμών μάθησης ως πιθανού μέσου επίτευξης των στόχων που διατυπώνονται στη σύσταση του Συμβουλίου, της 16ης Ιουνίου 2022, σχετικά με τους ατομικούς λογαριασμούς μάθησης¹⁷. Οι φορείς της κοινωνικής οικονομίας μπορούν επίσης να συμβάλουν στη γεφύρωση του σημερινού ψηφιακού χάσματος μεταξύ των φύλων παρέχοντας στοχευμένη στήριξη για την ενίσχυση των ψηφιακών δεξιοτήτων των γυναικών. Ως εκ τούτου, μπορούν να συμβάλουν στη δημιουργία εξειδικευμένου και ευπροσάρμοστου εργατικού δυναμικού, ικανού να ανταποκριθεί στις αλλαγές που συντελούνται στην αγορά εργασίας, διευκολύνοντας ενδεχομένως τη μετάβαση από τη μία θέση εργασίας στην άλλη και μειώνοντας τις ελλείψεις εργατικού δυναμικού, συμβάλλοντας έτσι στη συνολική οικονομική ανάπτυξη. Τα κράτη μέλη μπορούν να αξιοποιήσουν αυτή τη δυνατότητα κατά την ανάπτυξη πληροφοριών για τις δεξιότητες, τη διευκόλυνση της κατάρτισης και τον σχεδιασμό εκπαιδευτικών προγραμμάτων.

¹⁷. Σύσταση του Συμβουλίου, της 16ης Ιουνίου 2022, για τους ατομικούς λογαριασμούς μάθησης (2022/C 243/03) (ΕΕ C 243 της 27.6.2022, σ. 26).

- (14) Οι προκλήσεις που συνεπάγονται η διττή μετάβαση και οι δημογραφικές μεταβολές πρέπει να αντιμετωπιστούν σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο για την επίτευξη οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής συνοχής. Οι φορείς της κοινωνικής οικονομίας λειτουργούν γενικά με τη μέθοδο «από τη βάση προς την κορυφή», κοντά στις κοινότητες, τους πολίτες και τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν, δρώντας συχνά ως φορείς κοινωνικής καινοτομίας και βρίσκοντας λύσεις που μπορούν να κλιμακωθούν ή να αναπαραχθούν και οι οποίες συμβάλλουν στη συστημική αλλαγή. Η κοινωνική οικονομία μπορεί επίσης να συμβάλει στη στρατηγική αυτονομία της Ευρώπης με τη δημιουργία επιχειρήσεων σε στρατηγικούς τομείς που υπηρετούν τα συμφέροντα και τις ανάγκες των τοπικών κοινωνιών. Για παράδειγμα, η κοινωνική οικονομία θα μπορούσε να προσφέρει ευκαιρίες αναβάθμισης δεξιοτήτων σε εργαζομένους χαμηλής ειδίκευσης από τομείς που υφίστανται σημαντικές αλλαγές και να παράσχει οικονομικώς προσιτά βασικά αγαθά σε ομάδες χαμηλού εισοδήματος. Σε απομακρυσμένες και αγροτικές περιοχές με λιγότερες προσφορές απασχόλησης και εκπαίδευσης, οι φορείς της κοινωνικής οικονομίας μπορούν να προσφέρουν αναγκαίες ευκαιρίες, καθιστώντας τις περιοχές αυτές πιο ελκυστικές. Ως εκ τούτου, η ανάπτυξη των ενωσιακών οικοσυστημάτων κοινωνικής οικονομίας συμβάλλει στην άμβλυνση των επιπτώσεων που έχουν η γήρανση του πληθυσμού, η μείωση του πληθυσμού και άλλες δημογραφικές τάσεις, και στην προώθηση της τοπικής οικονομικής και βιομηχανικής ανάπτυξης, μεταξύ άλλων στις αγροτικές και τις απομακρυσμένες περιοχές και στις εξόχως απόκεντρες περιοχές της ΕΕ, π.χ. στη γεωργία, στην παραγωγή βιολογικών τροφίμων και στη γαλαζία οικονομία.

(15) Η προώθηση της τοπικής ανάπτυξης με πρωτοβουλία των τοπικών κοινοτήτων και η προώθηση των οικοσυστημάτων που ευνοούν την κοινωνική καινοτομία ενισχύουν την κοινωνική οικονομία και προωθούν τη μετάβαση σε μια κλιματικά ουδέτερη οικονομία σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία¹⁸ και το βιομηχανικό σχέδιο της Πράσινης Συμφωνίας¹⁹. Δεδομένου του σημαντικού ρόλου που διαδραματίζει η κοινωνική οικονομία για την ανάπτυξη της κυκλικής οικονομίας, καθώς και για την παραγωγή και τη διανομή ανανεώσιμης ενέργειας με πρωτοβουλία των πολιτών, μέσω συνεταιρισμών ανανεώσιμης ενέργειας και άλλων ενεργειακών κοινοτήτων, ο σχεδιασμός οριζόντιων και συνεκτικών μέτρων βιομηχανικής πολιτικής για την επαναχρησιμοποίηση, την επισκευή και την ανακύκλωση θα μπορούσε να προωθήσει μια λειτουργική αγορά δευτερογενών πρώτων υλών, βελτιστοποιώντας τη συμβολή της κοινωνικής οικονομίας στην επίτευξη των στόχων που καθορίζονται στο σχέδιο δράσης για την κυκλική οικονομία²⁰, και να ενισχύσει την ανταγωνιστικότητα της ευρωπαϊκής βιομηχανίας μηδενικών καθαρών εκπομπών. Οι φορείς της κοινωνικής οικονομίας που δραστηριοποιούνται στον ψηφιακό τομέα έχουν αποδείξει ότι έχουν τη δυνατότητα να ενδυναμώνουν τους πολίτες και τις επιχειρήσεις ώστε να συμμετάσχουν σε μια ανθρωποκεντρική ψηφιακή μετάβαση χωρίς αποκλεισμούς, και διαδραματίζουν ενεργό ρόλο στην επίτευξη των στόχων και των επιδιώξεων του προγράμματος πολιτικής 2030 «Ψηφιακή Δεκαετία» που θεσπίστηκε με την απόφαση (ΕΕ) 2022/2481²¹ και της ευρωπαϊκής διακήρυξης για τα ψηφιακά δικαιώματα και τις ψηφιακές αρχές για την ψηφιακή δεκαετία²². Για την ενίσχυση της ανθεκτικότητας αυτής της διττής μετάβασης σε μια πράσινη και ψηφιακή κοινωνία, τον Μάιο του 2021 η Επιτροπή επικαιροποίησε τη βιομηχανική στρατηγική της Ένωσης. Η στρατηγική προσδιορίζει τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν τα 14 βιομηχανικά οικοσυστήματα, συμπεριλαμβανομένου του οικοσυστήματος «Οικονομία της εγγύτητας και κοινωνική οικονομία», για το οποίο έχει χαραχθεί από κοινού πορεία μετάβασης.

¹⁸. Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών «Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία» [COM(2019) 640 final].

¹⁹. Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών «Βιομηχανικό σχέδιο της Πράσινης Συμφωνίας για την εποχή των μηδενικών καθαρών εκπομπών» [COM(2023) 62 final].

²⁰. Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών «Ένα νέο σχέδιο δράσης για την κυκλική οικονομία — Για μια πιο καθαρή και πιο ανταγωνιστική Ευρώπη» [COM(2020) 98 final].

²¹. Απόφαση (ΕΕ) 2022/2481 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Δεκεμβρίου 2022, για τη θέσπιση του προγράμματος πολιτικής 2030 «Ψηφιακή Δεκαετία» (ΕΕ L 323 της 19.12.2022, σ. 4).

²². Ευρωπαϊκή διακήρυξη σχετικά με τα ψηφιακά δικαιώματα και τις ψηφιακές αρχές για την ψηφιακή δεκαετία [COM(2022) 28 final].

- (16) Για να μπορέσει η κοινωνική οικονομία να αξιοποιήσει τις δυνατότητές της όσον αφορά τη στήριξη της πρόσβασης στην αγορά εργασίας, της κοινωνικής ένταξης, της ανάπτυξης δεξιοτήτων, της εδαφικής συνοχής, της οικονομικής δημοκρατίας, της κλιματικής ουδετερότητας και της βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης, χρειάζεται ευνοϊκό πλαίσιο. Δεδομένου ότι η κοινωνική οικονομία μπορεί να είναι παρούσα σε όλους τους τομείς της οικονομίας και επηρεάζεται από οριζόντιες και τομεακές πολιτικές και διατάξεις, ένα ευνοϊκό πλαίσιο πρέπει να λαμβάνει υπόψη τις ιδιαιτερότητες της κοινωνικής οικονομίας και τα πρόσθετα εμπόδια που αντιμετωπίζουν οι φορείς της κοινωνικής οικονομίας στην ανάπτυξή τους, τα οποία περιορίζουν το εύρος εντός του οποίου λειτουργούν παράλληλα με τις συμβατικές επιχειρήσεις. Οι φορείς της κοινωνικής οικονομίας δεν επιδιώκουν πρωτίστως τη μεγιστοποίηση της αποδοτικότητας και των κερδών, αλλά τη δημιουργία θετικών κοινωνικών αποτελεσμάτων. Χρειάζονται μέτρα στήριξης και ευνοϊκά χρηματοδοτικά, διοικητικά και νομικά περιβάλλοντα που λαμβάνουν υπόψη τις ιδιαιτερότητες των επιχειρηματικών μοντέλων τους όσον αφορά τη διακυβέρνηση, τη διάθεση των κερδών, τις συνθήκες εργασίας και τον αντίκτυπο. Τα μέτρα αυτά τους δίνουν τη δυνατότητα, για παράδειγμα, να απασχολούν εργαζομένους που είναι λιγότερο παραγωγικοί ή να παρέχουν κοινωνικές υπηρεσίες σε προσιτές τιμές. Απαιτούνται ολοκληρωμένες στρατηγικές για τον καθορισμό ευνοϊκών πλαισίων. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει τη θέσπιση κανονιστικών μέτρων ή την εφαρμογή ή την προσαρμογή πολιτικών και πρωτοβουλιών προκειμένου να υποστηριχθεί η συμβολή της κοινωνικής οικονομίας στην επίτευξη των κοινωνικών και περιβαλλοντικών στόχων και στην ενίσχυση της οικονομικής και βιομηχανικής αξίας τους. Οι στρατηγικές αυτές θα πρέπει να παρακολουθούν την πρόοδο και να μετρούν την αποτελεσματικότητα των πρωτοβουλιών, να προβαίνουν σε προσαρμογές και βελτιώσεις ανάλογα με τις ανάγκες και, εν τέλει, να οδηγούν σε πιο αποδοτικά και πιο επιδραστικά αποτελέσματα από τον εν λόγω τομέα. Ενδέχεται να χρειαστεί να θεσπιστούν στρατηγικές σε διαφορετικά επίπεδα διακυβέρνησης (εθνικό, περιφερειακό και τοπικό) ανάλογα με τη θεσμική οργάνωση και το θεσμικό πλαίσιο σε κάθε κράτος μέλος. Οι περιφέρειες, οι δήμοι και άλλα υποεθνικά επίπεδα θα μπορούσαν να υιοθετήσουν στρατηγικές κοινωνικής οικονομίας που συνδέονται σαφώς με τους στόχους και τις προτεραιότητες της περιφερειακής ανάπτυξης, μεγιστοποιώντας τα αμοιβαία οφέλη.

- (17) Η συμπερίληψη των φορέων της κοινωνικής οικονομίας και η διευκόλυνση της συμμετοχής των πλέον ευάλωτων ατόμων είναι ουσιώδης για την επιτυχή ανάπτυξη και εφαρμογή στρατηγικών κοινωνικής οικονομίας. Ορισμένα κράτη μέλη έχουν ήδη συγκροτήσει ομάδες υψηλού επιπέδου που προωθούν τον διάλογο μεταξύ των δημόσιων αρχών και των φορέων της κοινωνικής οικονομίας²³ (για παράδειγμα, το Γαλλικό Ανώτατο Συμβούλιο Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας, το Ισπανικό Συμβούλιο για την Ανάπτυξη της Κοινωνικής Οικονομίας, το Πορτογαλικό Εθνικό Συμβούλιο Κοινωνικής Οικονομίας και το Ιταλικό Εθνικό Συμβούλιο του Τρίτου Τομέα). Τα δίκτυα εκπροσώπησης της κοινωνικής οικονομίας μπορούν επίσης να αποτελέσουν πλατφόρμα συλλογικής δράσης, να διευκολύνουν τη συνεργασία και την ανταλλαγή πληροφοριών και να δημιουργήσουν ευκαιρίες για ανάπτυξη ικανοτήτων και μάθηση από ομοτίμους.

²³. [...]

- (18) Η δημόσια χρηματοδοτική στήριξη μπορεί να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στη διευκόλυνση της δημιουργίας και της ανάπτυξης φορέων της κοινωνικής οικονομίας. Γενικά, οι φορείς της κοινωνικής οικονομίας αντιμετωπίζουν μεγαλύτερες δυσκολίες όσον αφορά την πρόσβαση σε χρηματοδοτικούς πόρους από ό,τι άλλες επιχειρήσεις. Για παράδειγμα, παρότι έχουν υπάρξει μερικές βελτιώσεις, η ανάλυση των αγορών χρηματοδότησης κοινωνικών επιχειρήσεων αποκάλυψε μια συνεχιζόμενη αναντιστοιχία μεταξύ της προσφοράς και της ζήτησης χρηματοδότησης για κοινωνικές επιχειρήσεις στην Ευρώπη, όσον αφορά την πρόσβαση σε χρηματοδότηση με δανειακά και ίδια κεφάλαια. Δεδομένου ότι οι φορείς της κοινωνικής οικονομίας αποσκοπούν στη δημιουργία θετικού κοινωνικού και/ή περιβαλλοντικού αντικτύπου και είναι σε θέση να διανέμουν κέρδη στους χρηματοδότες και στους ιδιοκτήτες τους μόνο σε περιορισμένο βαθμό, ή και καθόλου, δεν είναι γενικά κατάλληλοι για επενδυτές που επιδιώκουν σημαντικές οικονομικές αποδόσεις. Τα μέτρα στήριξης που είναι διαθέσιμα για την αντιμετώπιση αυτού του ζητήματος χαρακτηρίζονται από ανομοιογένεια και διαφέρουν σημαντικά ως προς την αποτελεσματικότητά τους. Τα μέτρα ποικίλλουν από επιχορηγήσεις και επιδοτήσεις έως υπηρεσίες παροχής συμβουλών και ανάπτυξης ικανοτήτων και συχνά παρέχονται από εκκολαπτήρια επιχειρήσεων. Ως εκ τούτου, υπάρχουν ακόμη μεγάλα περιθώρια βελτίωσης όσον αφορά την παροχή εξατομικευμένης χρηματοδότησης για τα διάφορα στάδια του κύκλου ζωής ενός φορέα κοινωνικής οικονομίας, και θα μπορούσε να είναι χρήσιμη η περαιτέρω στήριξη για την κινητοποίηση ιδιωτικής χρηματοδότησης και άλλων συμπληρωματικών μέτρων με σκοπό τη βελτίωση της πρόσβασης των φορέων της κοινωνικής οικονομίας σε χρηματοδότηση. Στο πλαίσιο μίας τέτοιας προσέγγισης, προσφέρεται σε μεμονωμένους αποταμιευτές ή εργαζομένους που συμμετέχουν σε προγράμματα συνταξιοδότησης ή αποταμίευσης χρηματοδοτούμενα από τον εργοδότη η δυνατότητα να επιλέξουν ένα πρόγραμμα αποταμίευσης που επενδύει μέρος των αποταμιεύσεών τους σε μια κοινωνική επιχείρηση²⁴.

²⁴. Για παράδειγμα, «Les Fonds Communs de Placement d'Entreprise solidaires» στη Γαλλία.

- (19) Η Ένωση παρέχει πολλές ευκαιρίες χρηματοδότησης για τη στήριξη της κοινωνικής οικονομίας. Το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+, το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης που θεσπίστηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) 2021/1058²⁵, το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης που θεσπίστηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) 2021/1056²⁶, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης που θεσπίστηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1305/2013²⁷, το πρόγραμμα για την ενιαία αγορά που θεσπίστηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) 2021/690²⁸, το πρόγραμμα InvestEU που θεσπίστηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) 2021/523²⁹ και, κατά περίπτωση, ο μηχανισμός ανάκαμψης και ανθεκτικότητας που θεσπίστηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) 2021/241³⁰, παρέχουν όλα χρηματοδότηση. Η Ένωση παρέχει επίσης συμβουλευτική στήριξη μέσω της πλατφόρμας fi-compass για τον σχεδιασμό χρηματοδοτικών μέσων στο πλαίσιο των ταμείων της πολιτικής συνοχής. Τα κράτη μέλη, συμπεριλαμβανομένων των περιφερειακών και τοπικών αρχών, θα μπορούσαν να αξιοποιήσουν καλύτερα αυτές τις ευκαιρίες με τη θέσπιση ειδικών μέτρων για την κοινωνική οικονομία. Η τεχνική υποστήριξη³¹ αποτελεί ένα ακόμη διαθέσιμο ενωσιακό μέσο για τη βελτίωση της ικανότητας των κρατών μελών να σχεδιάζουν και να εφαρμόζουν πολιτικές για την ενίσχυση της κοινωνικής οικονομίας.

²⁵. Κανονισμός (ΕΕ) 2021/1058 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Ιουνίου 2021, για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και το Ταμείο Συνοχής (ΕΕ L 231 της 30.6.2021, σ. 60).

²⁶. Κανονισμός (ΕΕ) 2021/1056 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Ιουνίου 2021, για τη θέσπιση του Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης (ΕΕ L 231 της 30.6.2021, σ. 1).

²⁷. Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1305/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 2013, για τη στήριξη της αγροτικής ανάπτυξης από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1698/2005 του Συμβουλίου (ΕΕ L 347 της 20.12.2013, σ. 487).

²⁸. Κανονισμός (ΕΕ) 2021/690 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 28ης Απριλίου 2021, για τη θέσπιση προγράμματος για την εσωτερική αγορά, την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων, συμπεριλαμβανομένων των μικρομεσαίων, τον τομέα των φυτών, των ζώων, των τροφίμων και των ζωοτροφών, και τις ευρωπαϊκές στατιστικές (Πρόγραμμα για την ενιαία αγορά) και για την κατάργηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 99/2013, (ΕΕ) αριθ. 1287/2013, (ΕΕ) αριθ. 254/2014 και (ΕΕ) αριθ. 652/2014 (ΕΕ L 153 της 3.5.2021, σ. 1).

²⁹. Κανονισμός (ΕΕ) 2021/523 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Μαρτίου 2021, για τη θέσπιση του προγράμματος InvestEU και την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2015/1017 (ΕΕ L 107 της 26.3.2021, σ. 30).

³⁰. Κανονισμός (ΕΕ) 2021/241 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Φεβρουαρίου 2021, για τη θέσπιση του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (ΕΕ L 57 της 18.2.2021, σ. 17).

³¹. Κανονισμός (ΕΕ) 2021/240 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 10ης Φεβρουαρίου 2021, για τη θέσπιση Μέσου Τεχνικής Υποστήριξης (ΕΕ L 57 της 18.2.2021, σ. 1).

- (20) Η παροχή αγαθών και υπηρεσιών και η συνεργασία τόσο με τις δημόσιες αρχές όσο και με τις συμβατικές επιχειρήσεις είναι ζωτικής σημασίας για την ανάπτυξη της κοινωνικής οικονομίας, τη δημιουργία εσόδων και τη στήριξη της οικονομικής αυτάρκειας των φορέων της κοινωνικής οικονομίας. Χάρη στα περιθώρια ευελιξίας που προσφέρουν οι ενωσιακοί και εθνικοί κανόνες και στρατηγικές για τις δημόσιες συμβάσεις, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να χρησιμοποιούν τις δημόσιες συμβάσεις με πιο στρατηγικό τρόπο, ορίζοντας καινοτόμα, οικολογικά και κοινωνικά κριτήρια, τα οποία συμβάλλουν τελικά σε μια πιο βιώσιμη, ανταγωνιστική και χωρίς αποκλεισμούς οικονομία. Ωστόσο, οι περισσότεροι διαγωνισμοί εξακολουθούν να κατακυρώνονται αποκλειστικά και μόνο με βάση την τιμή. Δεδομένου ότι οι φορείς της κοινωνικής οικονομίας έχουν σκοπό να παρέχουν κοινωνικά και συλλογικά οφέλη και όχι υπηρεσίες στη χαμηλότερη τιμή, δυσκολεύονται να λειτουργήσουν ανταγωνιστικά σε συνήθεις διαδικασίες σύναψης δημόσιων συμβάσεων, παρότι είναι σε θέση να προσφέρουν ευρύτερη προστιθέμενη αξία στη διαδικασία σύναψης συμβάσεων. Υπάρχει επίσης περιθώριο να αυξηθεί η ικανότητα των φορέων της κοινωνικής οικονομίας να αναπτύσσουν επιχειρηματικές δραστηριότητες, μεταξύ άλλων μέσω της συστηματικότερης ενσωμάτωσης στις αξιακές αλυσίδες των συμβατικών επιχειρήσεων και της συνεργασίας μαζί τους για την από κοινού υποβολή προσφορών για δημόσιες συμβάσεις και τη δημιουργία νέων ευκαιριών στην αγορά.

- (21) Οι δημόσιες αρχές συχνά δεν αξιοποιούν στο έπακρο το ισχύον πεδίο εφαρμογής των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις προκειμένου να υποστηρίξουν την κοινωνική οικονομία, όταν η αγορά από μόνη της δεν είναι σε θέση να επιτύχει ικανοποιητικά επίπεδα πρόσβασης στην αγορά εργασίας και κοινωνικής ένταξης, αλλά περιορίζονται σε μέτρα που δεν υπερβαίνουν το γενικό όριο *de minimis*, χωρίς να κάνουν χρήση της δυνατότητας θέσπισης μέτρων βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 651/2014 της Επιτροπής³² (γενικός κανονισμός απαλλαγής κατά κατηγορία), όπως οι περιφερειακές ενισχύσεις, οι ενισχύσεις χρηματοδότησης επιχειρηματικού κινδύνου και οι ενισχύσεις για την πρόσληψη εργαζομένων σε μειονεκτική θέση. Όσον αφορά τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας, αυτές περιορίζονται επί του παρόντος σε 200 000 EUR για διάστημα τριών ετών, αλλά οι ισχύοντες κανόνες θα λήξουν στις 31 Δεκεμβρίου 2023 και τελούν υπό αναθεώρηση. Οι κανόνες της Ένωσης που διέπουν τις υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος παρέχουν επίσης τη δυνατότητα έγκρισης κρατικών ενισχύσεων, αλλά οι δημόσιες αρχές συχνά δεν αξιοποιούν στο έπακρο αυτές τις επιλογές, ιδίως όσον αφορά τις κοινωνικές υπηρεσίες στον τομέα της ένταξης των ευάλωτων ατόμων στην αγορά εργασίας. Οι δημόσιες αρχές πρέπει πρώτα να εξετάζουν αν ένα μέτρο μπορεί να θεωρηθεί κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

³². Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 651/2014 της Επιτροπής, της 17ης Ιουνίου 2014, για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων ως συμβατών με την εσωτερική αγορά κατ' εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης (ΕΕ L 187 της 26.6.2014, σ. 1).

- (22) Η φορολογική πολιτική μπορεί επίσης να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην προώθηση της κοινωνικής οικονομίας και στη διασφάλιση ότι οι φορείς της κοινωνικής οικονομίας έχουν την οικονομική δυνατότητα να λειτουργούν παράλληλα με τις συμβατικές επιχειρήσεις, δημιουργώντας ένα πιο δίκαιο επιχειρηματικό περιβάλλον, συμβάλλοντας παράλληλα στην κοινωνική ένταξη και τη βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση. Ορισμένα κράτη μέλη έχουν θεσπίσει φορολογικό πλαίσιο που προάγει την ανάπτυξη του εν λόγω τομέα, συμπεριλαμβανομένων φορολογικών κινήτρων προσαρμοσμένων στις ανάγκες της κοινωνικής οικονομίας, αναγνωρίζοντας παράλληλα την ποικιλομορφία του και αποτρέποντας τον κατακερματισμό. Σε αρκετά κράτη μέλη εξακολουθούν να υφίστανται διοικητικοί φραγμοί όσον αφορά τις δωρεές σε κοινωφελείς φορείς από το ένα κράτος μέλος στο άλλο. Ορθά σχεδιασμένα φορολογικά κίνητρα για δωρεές σε κοινωφελείς φορείς της κοινωνικής οικονομίας μπορούν να τονώσουν τη χρηματοδότησή τους, μεταξύ άλλων και σε διασυνοριακό επίπεδο στην Ένωση σύμφωνα με την αρχή της Συνθήκης για την απαγόρευση των διακρίσεων. Υπενθυμίζεται επίσης ότι ορισμένα αγαθά και υπηρεσίες, που συχνά παρέχονται από φορείς της κοινωνικής οικονομίας, μπορούν να επωφελούνται από μειωμένο συντελεστή ΦΠΑ σύμφωνα με το άρθρο 98 και το παράρτημα 3 της οδηγίας 2006/112/EK του Συμβουλίου.

- (23) Οι διαδικασίες μέτρησης και διαχείρισης του κοινωνικού αντικτύπου είναι ιδιαίτερα σημαντικές για τους φορείς της κοινωνικής οικονομίας, καθώς τους επιτρέπουν να κατανοούν και να δημοσιοποιούν τον αντίκτυπό τους και να έχουν πρόσβαση σε χρηματοδότηση βάσει αντικτύπου. Η μέτρηση του κοινωνικού αντικτύπου περιλαμβάνει τη χρήση μετρήσεων και εργαλείων για την αποτίμηση του κοινωνικού αντικτύπου μιας συγκεκριμένης παρέμβασης ή πρωτοβουλίας. Η διαχείριση του κοινωνικού αντικτύπου περιλαμβάνει την ανάπτυξη των συστημάτων, των διαδικασιών και των ικανοτήτων που χρειάζεται ένας οργανισμός για την εκ των προτέρων διαχείριση και την αύξηση του αντικτύπου του. Ωστόσο, το ευρύ φάσμα των διαθέσιμων πλαισίων και εργαλείων μπορεί να αποτελέσει πρόκληση, ιδίως για τους φορείς που διαθέτουν λιγότερους πόρους. Η παρακολούθηση του κοινωνικού αντικτύπου των δημόσιων επενδύσεων καθιστά δυνατό τον δημόσιο έλεγχο, μπορεί να στηρίζει το σκεπτικό για τη χρήση των χρημάτων των φορολογουμένων για τη στήριξη φορέων ή δραστηριοτήτων της κοινωνικής οικονομίας και μπορεί να συμβάλει στην πρόληψη του φαινομένου του «impact washing» (υπερεκτίμηση ή ψευδής ισχυρισμός σχετικά με τον αντίκτυπο). Οι προσεγγίσεις μέτρησης και διαχείρισης του κοινωνικού αντικτύπου που λαμβάνονται δεόντως υπόψη και οι οποίες είναι αναλογικές και προσαρμοσμένες στις ανάγκες των επιμέρους φορέων θα μπορούσαν να είναι χρήσιμες στο πλαίσιο αυτό. Οι προσεγγίσεις αυτές θα πρέπει να βασίζονται σε τυποποιημένες μεθόδους και δείκτες, καθώς και σε παράγοντες όπως το μέγεθος, το στάδιο ανάπτυξης και η ποικιλομορφία των φορέων. Η σύνδεση των μεθοδολογιών μέτρησης και διαχείρισης του κοινωνικού αντικτύπου με τους στόχους βιώσιμης ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών μπορεί να προσφέρει ένα πλαίσιο που θα βοηθά να καταδεικνύεται ο αντίκτυπος.

- (24) Η προβολή και η αναγνώριση της κοινωνικής οικονομίας σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο στην Ένωση έχει βελτιωθεί κατά την τελευταία δεκαετία. Ωστόσο, οι δυνατότητες του οικείου τομέα σε πολλές χώρες της Ένωσης παραμένουν αναξιοποίητες. Η έλλειψη συντονισμού και ανταλλαγών μεταξύ των χωρών διαιωνίζει τις διαφορές στην ανάπτυξη της κοινωνικής οικονομίας, και ως εκ τούτου τα κράτη μέλη έχουν σαφώς την ευκαιρία να επωφεληθούν από τη μάθηση και την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών. Υπάρχει επίσης περιορισμένη ευαισθητοποίηση μεταξύ του ευρέος κοινού σχετικά με την κοινωνική οικονομία και τη θετική συμβολή της. Αυτό μπορεί να παρεμποδίσει την ανάπτυξη πολιτικών στήριξης και ευκαιριών στην αγορά για την κοινωνική οικονομία. Η ρύθμιση, με παράλληλη διασφάλιση ότι η νέα νομοθεσία θα ανταποκρίνεται στις ανάγκες των φορέων της κοινωνικής οικονομίας, μπορεί να αυξήσει την ευαισθητοποίηση και να τους προσδώσει αυξημένη νομιμοποίηση, διευκολύνοντας την πρόσβαση στη χρηματοδότηση και στις αγορές. Οι εθνικές δημόσιες αρχές και τα ενδιαφερόμενα μέρη έχουν δρομολογήσει διάφορες πρωτοβουλίες, όπως ειδικές νομικές μορφές, σήματα και καθεστώτα³³ για την κοινωνική οικονομία, καθώς και εκστρατείες επικοινωνίας μεγάλης κλίμακας, προκειμένου να αυξήσουν την κατανόηση και την προβολή της κοινωνικής οικονομίας. Άλλες επιτυχείς μεταρρυθμίσεις περιλαμβάνουν τη δημιουργία ειδικών υπουργικών μονάδων για την κοινωνική οικονομία και την ενίσχυση του διαλόγου μεταξύ των ενδιαφερομένων μερών και των δημόσιων αρχών. Η ενίσχυση της προβολής της κοινωνικής οικονομίας είναι ζωτικής σημασίας για την πλήρη αναγνώριση του θετικού αντικτύπου της στην κοινωνία, όπως τονίζεται στο σχέδιο δράσης για την κοινωνική οικονομία με τη δημιουργία πύλης κοινωνικής οικονομίας.

³³. Τα νομικά καθεστώτα / προσόντα, τα οποία μερικές φορές αναφέρονται και ως σήματα, διαφέρουν από τις νομικές μορφές, καθώς μπορούν να υιοθετηθούν από διάφορες νομικές μορφές, συμπεριλαμβανομένων κερδοσκοπικών και μη κερδοσκοπικών οργανώσεων.

- (25) Το να υπάρχουν ακριβή δεδομένα και στατιστικά στοιχεία είναι καίριας σημασίας για τη βελτίωση της κατανόησης των επιχειρηματικών μοντέλων της κοινωνικής οικονομίας και τη λήψη τεκμηριωμένων αποφάσεων πολιτικής. Ωστόσο, υπάρχει έλλειψη αξιόπιστων δεδομένων για την κοινωνική οικονομία, μεταξύ άλλων και δεδομένων σχετικά με την οικονομική προστιθέμενη αξία και τις επιδόσεις της. Τα υφιστάμενα δεδομένα είναι συχνά ελλιπή και δύσκολο να συγκριθούν. Για παράδειγμα, λίγα μόνο κράτη μέλη έχουν επεκτείνει τα οικεία εθνικά λογιστικά συστήματα ώστε να συλλέγουν συμπληρωματικά δεδομένα (π.χ. σε δορυφορικούς λογαριασμούς) σχετικά με την κοινωνική οικονομία, παρά τη χρηματοδοτική στήριξη που διατίθεται από τον προϋπολογισμό της ΕΕ. Η κοινωνική οικονομία συνήθως δεν περιλαμβάνεται στις στατιστικές διάρθρωσης των επιχειρήσεων, για παράδειγμα όταν οι στατιστικές βασίζονται σε οικονομικά δεδομένα που παράγονται από κερδοσκοπικές επιχειρήσεις και παραδοσιακούς φορείς της κοινωνικής οικονομίας περιλαμβάνονται μόνο σε εναπομένουσες κατηγορίες. Με τη διάθεση βασικών στατιστικών στοιχείων σχετικά με το μέγεθος, το εργατικό δυναμικό, την ανάπτυξη και τις προκλήσεις της κοινωνικής οικονομίας, οι στρατηγικές και τα μέτρα που εφαρμόζονται θα είναι πιο αποτελεσματικά και καλύτερα προσαρμοσμένα στις διάφορες καταστάσεις που επικρατούν στον εν λόγω τομέα.
- (26) Σε ευρύτερο επίπεδο, η προώθηση της κοινωνικής οικονομίας μπορεί να είναι καίριας σημασίας για την επίτευξη των στόχων βιώσιμης ανάπτυξης,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΣΥΣΤΑΣΗ:

ΣΤΟΧΟΣ

1. Σύμφωνα με όσα υπαγορεύουν οι αρχές του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων, στόχος της παρούσας σύστασης είναι να προωθήσει την πρόσβαση στην αγορά εργασίας και την κοινωνική ένταξη, παρέχοντας καθοδήγηση στα κράτη μέλη όσον αφορά την προαγωγή ευνοϊκών για την κοινωνική οικονομία πολιτικών και κανονιστικών πλαισίων, καθώς και μέτρων που διευκολύνουν την ανάπτυξή της.

Για να επιτευχθούν αυτοί οι στόχοι, συνιστάται στα κράτη μέλη, με βάση τις εθνικές αρμοδιότητές τους και λαμβανομένων υπόψη των εθνικών περιστάσεων, να συνεργαστούν με τα ενδιαφερόμενα μέρη με σκοπό την αναγνώριση, την υποστήριξη και την αξιοποίηση όσων προσφέρει η κοινωνική οικονομία.
2. Προωθώντας την κοινωνική οικονομία, η παρούσα σύσταση στηρίζει την επίτευξη των τριών πρωταρχικών στόχων της Ένωσης για την απασχόληση, τις δεξιότητες και τη μείωση της φτώχειας έως το 2030, σύμφωνα με το σχέδιο δράσης του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων.
3. Η προώθηση της κοινωνικής οικονομίας τονώνει επίσης τη δίκαιη και βιώσιμη κοινωνικοοικονομική και βιομηχανική ανάπτυξη. Συμβάλει στην Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία, στην οικονομική δημοκρατία, στη βιώσιμη ανάπτυξη, στην ενεργό συμμετοχή των πολιτών και βελτιώνει την κοινωνική και εδαφική συνοχή σε όλα τα κράτη μέλη.

ΟΡΙΣΜΟΣ

4. Για τους σκοπούς της παρούσας σύστασης, ισχύουν οι ακόλουθοι ορισμοί, λαμβανομένων υπόψη των υφιστάμενων νομικών πλαισίων των κρατών μελών:

- α) «κοινωνική οικονομία»: ένα σύνολο φορέων ιδιωτικού δικαίου που παρέχουν αγαθά και υπηρεσίες στα μέλη τους ή στην κοινωνία, το οποίο περιλαμβάνει οργανωτικές μορφές όπως συνεταιρισμούς, αλληλασφαλιστικά ταμεία, ενώσεις (συμπεριλαμβανομένων των φιланθρωπικών οργανώσεων), ιδρύματα ή κοινωνικές επιχειρήσεις, καθώς και άλλες νομικές μορφές, που λειτουργούν σύμφωνα με τις εξής βασικές αρχές και χαρακτηριστικά:
- την υπεροχή των ανθρώπων, καθώς και των κοινωνικών και/ή περιβαλλοντικών σκοπών έναντι του κέρδους·
 - την επανεπένδυση του συνόλου ή του μεγαλύτερου μέρους των κερδών και των πλεονασμάτων για την περαιτέρω επιδίωξη των κοινωνικών και/ή περιβαλλοντικών σκοπών τους και για την άσκηση δραστηριοτήτων προς όφελος των μελών/χρηστών (στο εξής: συλλογικό συμφέρον) και/ή της κοινωνίας γενικότερα (στο εξής: γενικό συμφέρον)· και
 - τη δημοκρατική και/ή συμμετοχική διακυβέρνηση·
- β) «κοινωνική επιχείρηση»: φορέας ιδιωτικού δικαίου που παρέχει αγαθά και υπηρεσίες για την αγορά με επιχειρηματικό τρόπο και σε συμφωνία με τις αρχές και τα χαρακτηριστικά της κοινωνικής οικονομίας, του οποίου η εμπορική δραστηριότητα υποκινείται από κοινωνικούς ή περιβαλλοντικούς στόχους. Οι κοινωνικές επιχειρήσεις μπορούν να συσταθούν υπό ποικίλες νομικές μορφές.

- γ) «κοινωνική καινοτομία»: δραστηριότητα που είναι κοινωνική τόσο ως προς τον σκοπό όσο και ως προς τα μέσα της, και ιδίως δραστηριότητα που αφορά την ανάπτυξη και την εφαρμογή νέων ιδεών για προϊόντα, υπηρεσίες, πρακτικές και πρότυπα, η οποία ικανοποιεί κοινωνικές ανάγκες και ταυτόχρονα δημιουργεί νέες κοινωνικές σχέσεις ή συνεργασίες μεταξύ δημόσιων οργανισμών, οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών ή ιδιωτικών οργανισμών, ωφελώντας κατ' αυτόν τον τρόπο την κοινωνία και ενισχύοντας την ικανότητά της να αναλαμβάνει δράση³⁴. Η κοινωνική καινοτομία συχνά διαμορφώνεται από την κοινωνική οικονομία.

ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ ΜΕΣΩ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Πρόσβαση στην αγορά εργασίας

5. Συνιστάται στα κράτη μέλη να αναγνωρίσουν και να στηρίζουν την ειδική προστιθέμενη αξία της κοινωνικής οικονομίας διευκολύνοντας την πρόσβαση στην αγορά εργασίας και προάγοντας τη δημιουργία ποιοτικών θέσεων εργασίας για όλους, ενισχύοντας παράλληλα τις δίκαιες συνθήκες εργασίας, την ασφάλεια και την υγεία στον χώρο εργασίας, την ισότητα και την απαγόρευση των διακρίσεων. Αυτό θα πρέπει να επιτελεστεί στο πλαίσιο της ανάπτυξης χωρίς αποκλεισμούς, όπως τονίζεται στις κατευθυντήριες γραμμές του 2022 για τις πολιτικές απασχόλησης των κρατών μελών και σύμφωνα με τις εθνικές περιστάσεις τους, ιδίως:
- α) με τη θέσπιση ή προώθηση πρωτοβουλιών για συμπράξεις που διασφαλίζουν τη συμμετοχή των φορέων της κοινωνικής οικονομίας στον σχεδιασμό και την εφαρμογή ενεργητικών πολιτικών για την αγορά εργασίας·

³⁴ Όπως ορίζεται στον κανονισμό (ΕΕ) 2021/1057 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Ιουνίου 2021, περί ιδρύσεως του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου+ (ΕΚΤ+) και καταργήσεως του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1296/2013.

- β) με τη διασφάλιση της παροχής από τις δημόσιες αρχές κατάλληλης στήριξης στους φορείς της κοινωνικής οικονομίας με σκοπό την καλύτερη ένταξη στην αγορά εργασίας των γυναικών, των ομάδων που μειονεκτούν, και άλλων ομάδων που υποεκπροσωπούνται, όπως οι μακροχρόνια άνεργοι, τα άτομα που πάσχουν από προβλήματα ψυχικής υγείας, οι οικονομικά μη ενεργοί, τα άτομα με χαμηλή ειδίκευση, τα άτομα με αναπηρία, τα άτομα με καταγωγή από οικογένειες μεταναστών ή από φυλετικές ή εθνοτικές μειονότητες (συμπεριλαμβανομένων των Ρομά), οι νεαροί και οι μεγαλύτερης ηλικίας εργαζόμενοι, μέσω:
- i. αναγνώρισης της εργασιακής εμπειρίας που αποκτούν οι φορείς της κοινωνικής οικονομίας, συμπεριλαμβανομένων των κοινωνικών επιχειρήσεων ένταξης στην αγορά εργασίας, που παρέχουν απασχόληση και εξατομικευμένη στήριξη σε αυτές τις ομάδες·
 - ii. δράσης για να βοηθηθούν οι ομάδες αυτές να προετοιμαστούν για την απασχόληση αποκτώντας εργασιακή πείρα σε κοινωνικές επιχειρήσεις με σκοπό να ενταχθούν στην ανοικτή αγορά εργασίας·
- γ) με την υποστήριξη συνεργατικών έργων μεταξύ δημόσιων υπηρεσιών απασχόλησης, τοπικών αρχών, φορέων της κοινωνικής οικονομίας, παρόχων εκπαίδευσης και κατάρτισης και συμβατικών επιχειρήσεων για την παροχή εξατομικευμένου επαγγελματικού προσανατολισμού και ευκαιριών μάθησης και κατάρτισης σε νέους που βρίσκονται εκτός εκπαίδευσης, απασχόλησης ή κατάρτισης (ΕΑΕΚ). Οι ευκαιρίες αυτές μπορούν να περιλαμβάνουν μαθητεία, προγράμματα εντατικής επαγγελματικής εκπαίδευσης, προσωπική καθοδήγηση και συναντήσεις με πρόσωπα που λειτουργούν ως πρότυπα, και έχουν σκοπό να διευκολύνουν την ένταξη στην αγορά εργασίας, σύμφωνα με την ενίσχυση των εγγυήσεων για τη νεολαία·
- δ) με την προώθηση της επιχειρηματικότητας στην κοινωνική οικονομία, μεταξύ άλλων μέσω των νεοφυών επιχειρήσεων, ως μέσο για την ενίσχυση της αυτοαπασχόλησης και άλλων μορφών απασχόλησης, και με την προώθηση της ανάπτυξης της οικονομικής δραστηριότητας σε τοπικό επίπεδο και της αντιμετώπισης κοινωνικών προκλήσεων μέσω καινοτόμων επιχειρηματικών μοντέλων χωρίς αποκλεισμούς· για να επιτευχθεί αυτό, τα κράτη μέλη μπορούν, για παράδειγμα:
- i. να διασφαλίσουν ότι οι επιχειρηματίες της κοινωνικής οικονομίας έχουν πρόσβαση στην κοινωνική προστασία·

- ii. να εξετάσουν τη θέσπιση κινήτρων για την πρόσληψη νέων εργαζομένων·
 - iii. να εντοπίσουν, να αξιολογήσουν και να αντιμετωπίσουν δυνητικά διοικητικά μειονεκτήματα ή εμπόδια που αφορούν την έναρξη μιας κοινωνικής επιχείρησης·
 - iv. να προωθήσουν την κουλτούρα των νεοφυών επιχειρήσεων στο πλαίσιο της κοινωνικής οικονομίας, την ανάπτυξη δεξιοτήτων για νεοφυείς επιχειρήσεις και τη θέσπιση φιλικών προς τις νεοφυείς επιχειρήσεις συνθηκών-πλαίσιο, καθώς και τη συμπερίληψη μοντέλων κοινωνικής οικονομίας ως σχετικού εργαλείου στις πολιτικές για τις νεοφυείς επιχειρήσεις·
- ε) με τον σχεδιασμό πολιτικών και με την έγκριση μέτρων που προωθούν και ενσωματώνουν την ισότητα των φύλων στην κοινωνική οικονομία, για παράδειγμα μέσω:
- i. της αμφισβήτησης των κοινωνικών κανόνων και των στερεότυπων που εισάγουν διακρίσεις ως προς τις δεξιότητες των γυναικών και των ανδρών, καθώς και της υποτίμησης της εργασίας των γυναικών·
 - ii. της παροχής εξατομικευμένης στήριξης για τη χειραφέτηση των γυναικών μέσω της μείωσης του χάσματος μεταξύ των φύλων στην απασχόληση, με την εξασφάλιση ισότιμης πρόσβασης σε ηγετικές θέσεις, καθώς και ίσης αμοιβής για όμοια εργασία ή για εργασία της αυτής αξίας·
 - iii. της παροχής πρόσβασης σε προγράμματα καθοδήγησης και πλαισίωσης για γυναίκες που στοχεύουν να γίνουν επιχειρηματίες και να αναλάβουν ηγετικές θέσεις στην κοινωνική οικονομία·
- στ) με την εξασφάλιση ευνοϊκού πλαισίου για τις μεταβιβάσεις επιχειρήσεων στους εργαζομένους ώστε να σχηματίζονται συνεταιρισμοί εργαζομένων και άλλες σχετικές νομικές μορφές της κοινωνικής οικονομίας, για την αποφυγή της απώλειας θέσεων εργασίας και τη διαφύλαξη της οικονομικής δραστηριότητας, με την παράλληλη παροχή συνοδευτικών υπηρεσιών και πληροφοριών σχετικά με το πιθανό κόστος και τα οφέλη των μεταβιβάσεων επιχειρήσεων στους εργαζομένους·
- ζ) με τη συνεργασία με τους φορείς της κοινωνικής οικονομίας για να δοθεί η δυνατότητα σε περισσότερα άτομα με αναπηρία να ενταχθούν στην αγορά εργασίας, για παράδειγμα με την ανάπτυξη υποστηρικτικών τεχνολογιών·

- η) με την προώθηση του κοινωνικού διαλόγου στην κοινωνική οικονομία, ώστε να διασφαλιστούν δίκαιες συνθήκες εργασίας, μεταξύ άλλων και δίκαιοι μισθοί, με σεβασμό στην αυτονομία των κοινωνικών εταίρων·
- θ) με την αναγνώριση των ειδικών δημοκρατικών πρακτικών που αναπτύσσονται εντός των φορέων της κοινωνικής οικονομίας.

Κοινωνική ένταξη

6. Λαμβανομένων υπόψη των διαφόρων εθνικών πλαισίων, συνιστάται στα κράτη μέλη να αναγνωρίσουν και να υποστηρίξουν τον ρόλο της κοινωνικής οικονομίας στην παροχή προσβάσιμων και υψηλής ποιότητας κοινωνικών υπηρεσιών και υπηρεσιών φροντίδας και στέγασης, λαμβάνοντας επίσης υπόψη τις μειονεκτούσες ομάδες, σε στενή συνεργασία με τις κοινωνικές υπηρεσίες που είναι διαθέσιμες για το κοινό. Για παράδειγμα, αυτό θα μπορούσε να περιλαμβάνει:
 - α) τη συνεργασία με τους φορείς της κοινωνικής οικονομίας στο πλαίσιο των αντίστοιχων τομέων δράσης τους κατά τη δημιουργία και την παροχή υπηρεσιών γενικού συμφέροντος·
 - β) τη συμμετοχή των φορέων της κοινωνικής οικονομίας στον σχεδιασμό και την παροχή ανθρωποκεντρικών κοινωνικών υπηρεσιών και υπηρεσιών φροντίδας, μεταξύ άλλων για τους ηλικιωμένους, όπως τονίζεται στην ευρωπαϊκή στρατηγική για την περίθαλψη·
 - γ) τη συνεργασία με φορείς της κοινωνικής οικονομίας για τον σχεδιασμό και την παροχή φροντίδας και στήριξης σε παιδιά και νέους, συμπεριλαμβανομένων παιδιών από μειονεκτούσες ομάδες, σύμφωνα με την ευρωπαϊκή εγγύηση για τα παιδιά που θεσπίστηκε με τη σύσταση (ΕΕ) 2021/1004 του Συμβουλίου³⁵ και τη στρατηγική της Ένωσης για τα δικαιώματα του παιδιού³⁶.

³⁵. Σύσταση (ΕΕ) 2021/1004 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 2021, για τη θέσπιση ευρωπαϊκής εγγύησης για τα παιδιά (ΕΕ L 223 της 22.6.2021, σ. 14).

³⁶. Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών «Στρατηγική της ΕΕ για τα δικαιώματα του παιδιού» [COM(2021) 142 final].

Δεξιότητες

7. Συνιστάται στα κράτη μέλη να υποστηρίξουν την κατάρτιση και την ανάπτυξη δεξιοτήτων για την κοινωνική οικονομία, ιδίως:
- α) αξιοποιώντας τις υφιστάμενες πληροφορίες για τις δεξιότητες μέσω των οποίων παρακολουθούνται οι ανάγκες της οικονομίας και της συμβατικής αγοράς εργασίας προκειμένου να κατανοηθεί ο τρόπος με τον οποίο η κοινωνική οικονομία μπορεί να συμβάλει στην προσφορά εξειδικευμένου εργατικού δυναμικού και στον μετριασμό των ελλείψεων εργατικού δυναμικού·
 - β) διευκολύνοντας την εκπαίδευση, την κατάρτιση και τις δεξιότητες στην κοινωνική οικονομία μέσω:
 - i. διεξαγωγής μαθησιακών ανταλλαγών μεταξύ φορέων της κοινωνικής οικονομίας, οργανισμών κατάρτισης και συμβατικών επιχειρήσεων, με στόχο τη βελτίωση των δεξιοτήτων διαχείρισης, επιχειρηματικότητας και απασχόλησης που απαιτούνται για την ψηφιακή και την πράσινη μετάβαση (συμπεριλαμβανομένων των κυκλικών, επισκευαστικών και ψηφιακών δεξιοτήτων)·
 - ii. επανειδίκευσης και αναβάθμισης των δεξιοτήτων των εκπαιδευομένων σε προγράμματα διά βίου μάθησης, συμπεριλαμβανομένων των γυναικών και των ομάδων μειονεκτούντων ατόμων, και διευκόλυνσης της μετάβασής τους στην ανοικτή αγορά εργασίας, σύμφωνα με την ευρωπαϊκή προσέγγιση όσον αφορά τα μικροδιαπιστευτήρια για τη διά βίου μάθηση και την απασχολησιμότητα και άλλα μέτρα σύμφωνα με τις εθνικές ιδιαιτερότητες·
 - iii. ένταξης της κατάρτισης που αφορά την κοινωνική οικονομία ή παρέχεται από αυτήν στον κατάλογο των τύπων κατάρτισης που είναι επιλέξιμοι για κάλυψη από τους ατομικούς λογαριασμούς μάθησης³⁷, κατά περίπτωση, και άλλες υπάρχουσες πρωτοβουλίες σε εθνικό επίπεδο·

³⁷. Σύσταση του Συμβουλίου, της 16ης Ιουνίου 2022, για τους ατομικούς λογαριασμούς μάθησης (2022/C 243/03) (ΕΕ C 243 της 27.6.2022, σ. 26).

- iv. ενθάρρυνσης ευκαιριών κατάρτισης για τους εργαζομένους ώστε να μπορούν να ακολουθήσουν σταδιοδρομία στην κοινωνική οικονομία, για παράδειγμα, μέσω εξατομικευμένων συμβουλευτικών προγραμμάτων και προγραμμάτων κατάρτισης με βάση τις αρχές της εκπαίδευσης για τη βιώσιμη ανάπτυξη·
- γ) δημιουργώντας ειδικά προγράμματα μαθητείας στην κοινωνική οικονομία, τα οποία να στηρίζουν τους νέους, ιδίως τα άτομα που βρίσκονται εκτός απασχόλησης, εκπαίδευσης ή κατάρτισης, για την αναβάθμιση των δεξιοτήτων τους και την προετοιμασία τους για την αγορά εργασίας και να δίνουν στην κοινωνική οικονομία τη δυνατότητα να αναπτύξει ταλέντα στον εν λόγω τομέα, σύμφωνα με το ευρωπαϊκό πλαίσιο για ποιοτικά και αποτελεσματικά προγράμματα μαθητείας·
- δ) προωθώντας την ένταξη των δεξιοτήτων που αφορούν τους τομείς της κοινωνικής οικονομίας και της κοινωνικής επιχειρηματικότητας στην εκπαίδευση και την κατάρτιση σε όλα τα εκπαιδευτικά επίπεδα, ιδίως σε μαθήματα επιχειρηματικότητας και διοίκησης επιχειρήσεων, προάγοντας για παράδειγμα τους φορείς της κοινωνικής οικονομίας υπό τη διαχείριση φοιτητών, μεταξύ των οποίων οι φοιτητικοί συνεταιρισμοί, ως ευκαιρία μάθησης, καθώς και παρέχοντας πρόσβαση σε προγράμματα καθοδήγησης και πλαισίωσης για τους φορείς της κοινωνικής οικονομίας και τους κοινωνικούς επιχειρηματίες·
- ε) δημιουργώντας εθνικά κέντρα ικανοτήτων για την κατάρτιση σχετικά με την κοινωνική οικονομία και συμμετέχοντας σε διακρατικές πρωτοβουλίες που διευκολύνουν την πρόσβαση σε εξειδικευμένα προγράμματα εκπαίδευσης και κατάρτισης για την κοινωνική οικονομία, για παράδειγμα μέσω συνεργασίας με παρόχους επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης που δραστηριοποιούνται στο πλαίσιο καθιερωμένων φορέων, όπως τα κέντρα επαγγελματικής αριστείας που αναφέρονται στη σύσταση του Συμβουλίου, της 24ης Νοεμβρίου 2020, σχετικά με την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση για βιώσιμη ανταγωνιστικότητα, κοινωνική δικαιοσύνη και ανθεκτικότητα³⁸.

³⁸. Σύσταση του Συμβουλίου, της 24ης Νοεμβρίου 2020, σχετικά με την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση (EEK) για βιώσιμη ανταγωνιστικότητα, κοινωνική δικαιοσύνη και ανθεκτικότητα (2020/C 417/01) (EE C 417 της 2.12.2020, σ. 1).

Κοινωνική καινοτομία και βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη

8. Συνιστάται στα κράτη μέλη να ενισχύσουν τον υποστηρικτικό ρόλο που διαδραματίζουν οι φορείς της κοινωνικής οικονομίας στην προώθηση της κοινωνικής καινοτομίας και σε βασικούς τομείς της τοπικής ανάπτυξης και απασχόλησης. Αυτό μπορούν να το επιτύχουν:
- α) προωθώντας ένα ευνοϊκό οικοσύστημα για την κοινωνική και τοποκεντρική καινοτομία μέσω διευκόλυνσης της συνεργασίας και των πρωτοβουλιών σύμπραξης μεταξύ των φορέων της κοινωνικής και της κυκλικής οικονομίας, των συμβατικών επιχειρήσεων, των παρόχων χρηματοδότησης, της τοπικής αυτοδιοίκησης και άλλων ενδιαφερόμενων μερών. Για παράδειγμα, αυτό μπορεί να γίνει μέσω:
 - i. της δημιουργίας ή της προώθησης κόμβων κοινωνικής καινοτομίας ή συνεργατικών σχηματισμών κοινωνικής και οικολογικής καινοτομίας σχεδιασμένων για την κάλυψη των τοπικών αναγκών και τη δοκιμή κοινών λύσεων·
 - ii. της συμμετοχής των φορέων της κοινωνικής οικονομίας στην τοπική ανάπτυξη με πρωτοβουλία των τοπικών κοινοτήτων, μεταξύ άλλων με την αξιοποίηση των διαθέσιμων χρηματοδοτικών μέσων της Ένωσης·
 - iii. της συνεργασίας με εθνικά και περιφερειακά κέντρα ικανοτήτων για την κοινωνική καινοτομία με σκοπό τη δημιουργία δικτύων, την ενίσχυση των ικανοτήτων και των συνεργειών, την ανάδειξη της αποτελεσματικότητας και την ανάπτυξη βασικών εργαλείων και μεθόδων για την τόνωση της κοινωνικής καινοτομίας·
 - β) διασφαλίζοντας ότι η πολιτική για την κοινωνική οικονομία συνδέεται με τη βιομηχανική πολιτική και με τη μετάβαση σε μια ψηφιακή, κλιματικά ουδέτερη και κυκλική οικονομία, για παράδειγμα με τη δικτύωση κέντρων τεχνολογικής και κοινωνικής καινοτομίας, και προωθώντας την κοινωνική οικονομία ως μέσο για την ενίσχυση της δικαιοσύνης και της δημόσιας αποδοχής των μεταβάσεων, δεδομένου του προσανατολισμού της προς κοινωνικούς στόχους και συνεκτιμώντας ότι η κοινωνική οικονομία έχει τις ρίζες της στις τοπικές κοινότητες·

- γ) προσαρμόζοντας τα ρυθμιστικά πλαίσια προκειμένου να υποστηριχθούν οι φορείς της κοινωνικής οικονομίας στην κυκλική οικονομία, για παράδειγμα διασφαλίζοντας ότι υπάρχουν τα κατάλληλα κίνητρα ώστε οι επιχειρήσεις να δωρίζουν απούλητα και επιστρεφόμενα αγαθά σε φορείς της κοινωνικής οικονομίας για επισκευή και επαναχρησιμοποίηση αντί να τα καταστρέφουν, καθώς επίσης τα άτομα να δωρίζουν μεταχειρισμένα αγαθά, διασφαλίζοντας ότι οι φορείς της κοινωνικής οικονομίας έχουν πρόσβαση στη ροή των αποβλήτων, καλώντας τους να συμμετέχουν σε στρατηγικές πρόληψης της δημιουργίας αποβλήτων και εξουσιοδοτώντας ή προτρέποντας τις τράπεζες τροφίμων να συλλέγουν πλεονάσματα τροφίμων·
- δ) προωθώντας την τοπική ανάπτυξη και την εδαφική συνοχή μέσω πρωτοβουλιών και οικοσυστημάτων της κοινωνικής οικονομίας σε επίπεδο κοινότητας, για παράδειγμα ενεργειακές κοινότητες, λύσεις κοινής κινητικότητας, συνεταιρισμοί ψηφιακών πλατφορμών, παροχή φροντίδας, οικονομικά προσιτή και κοινωνική στέγαση, γεωργικοί συνεταιρισμοί και τοπικές βραχείες αλυσίδες και αγορές τροφίμων, ώστε οι πολίτες να έχουν πρόσβαση σε τοπικά προϊόντα και υπηρεσίες·
- ε) ενισχύοντας την πρόσβαση των φορέων της κοινωνικής οικονομίας σε ψηφιακά εργαλεία και νέες τεχνολογίες όπως οι τεχνολογίες ανοικτής πηγής, η τεχνολογία αλυσίδας συστοιχιών και η τεχνολογία κατανεμημένου καθολικού (DLT), τα μαζικά δεδομένα ή η τεχνητή νοημοσύνη και προτρέποντας τις δημόσιες αρχές να υποστηρίξουν την ανάπτυξη λογισμικού ανοικτού κώδικα σε συνεργασία με την κοινωνική οικονομία και άλλα σχετικά ενδιαφερόμενα μέρη·
- στ) προωθώντας την ένταξη των φορέων της κοινωνικής οικονομίας στην τοπική και περιφερειακή ανάπτυξη μέσω της ενσωμάτωσής τους στα υφιστάμενα οικοσυστήματα στήριξης των επιχειρήσεων και της καινοτομίας.

ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΕΥΝΟΪΚΩΝ ΠΛΑΙΣΙΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

9. Συνιστάται στα κράτη μέλη να αναπτύξουν πολιτικά και κανονιστικά πλαίσια που καθιστούν δυνατή και στηρίζουν την κοινωνική οικονομία. Για τον σκοπό αυτόν, παροτρύνονται να σχεδιάσουν και να αναπτύξουν ολοκληρωμένες στρατηγικές που αναγνωρίζουν και τονώνουν την κοινωνική οικονομία, ή να προσαρμόσουν τις υφιστάμενες στρατηγικές ή άλλες πρωτοβουλίες πολιτικής, σύμφωνα με την παρούσα σύσταση, το σχέδιο δράσης της Ένωσης για την κοινωνική οικονομία και άλλες κατευθύνσεις πολιτικής της Ένωσης.
10. Συνιστάται στα κράτη μέλη να θεσπίσουν μηχανισμούς διαβούλευσης και διαλόγου μεταξύ των δημόσιων αρχών και των οργανώσεων που εκπροσωπούν την κοινωνική οικονομία. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει τη σύσταση ομάδων υψηλού επιπέδου και την υποστήριξη της εμφάνισης και της ανάπτυξης αντιπροσωπευτικών δικτύων κοινωνικής οικονομίας.
11. Στις στρατηγικές ή άλλες πρωτοβουλίες πολιτικής που αναφέρονται στο σημείο 9, τα κράτη μέλη θα πρέπει να αναγνωρίσουν τις βασικές αρχές, τα χαρακτηριστικά και το πεδίο εφαρμογής της κοινωνικής οικονομίας, και να αποδεχτούν ότι οι σχετικοί φορείς μπορούν να λάβουν διάφορες νομικές μορφές και καθεστώτα και ότι είναι ειδικά προσαρμοσμένοι σε διαφορετικές εθνικές, περιφερειακές και τοπικές νομοθεσίες και πρακτικές. Στο πλαίσιο αυτό, συνιστάται στα κράτη μέλη να ενισχύσουν τη συνεργασία με τις τοπικές και τις περιφερειακές αρχές για την ανάπτυξη της κοινωνικής οικονομίας.

12. Συνιστάται στα κράτη μέλη να επενδύσουν στην ανάπτυξη της κατανόησης της κοινωνικής οικονομίας από τους δημόσιους υπαλλήλους και τις δημόσιες αρχές τους μέσω προγραμμάτων κατάρτισης και διακρατικών και/ή διαπεριφερειακών πρωτοβουλιών ανάπτυξης ικανοτήτων, συμπεριλαμβανομένων πρωτοβουλιών στο πλαίσιο του προγράμματος Interreg Europe που ορίζεται στον κανονισμό (ΕΕ) 2021/1059 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου³⁹. Οι πρωτοβουλίες θα πρέπει να εστιάζουν στη μάθηση από ομοτίμους και στην ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών, με ιδιαίτερη έμφαση στην προώθηση της συνεργασίας μεταξύ των περιφερειακών και τοπικών αρχών, καθώς και των φορέων της κοινωνικής οικονομίας. Η Επιτροπή θα υποστηρίξει το έργο αυτό, όπως περιγράφεται στο σημείο 23 στοιχείο α) περίπτωση iii).
13. Συνιστάται στα κράτη μέλη, κατά περίπτωση, να ενισχύσουν τη θέση της κοινωνικής οικονομίας στις πολιτικές τους για τη διεθνή συνεργασία και την ανάπτυξη, και να ενισχύσουν τη στήριξή τους προς τους φορείς της κοινωνικής οικονομίας στις αναπτυσσόμενες χώρες.

Πρόσβαση σε δημόσια και ιδιωτική χρηματοδότηση

14. Συνιστάται στα κράτη μέλη να δημιουργήσουν ευνοϊκό περιβάλλον για την κοινωνική χρηματοδότηση σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, ιδίως:
- α) χαρτογραφώντας τις δομές χρηματοδότησης για τους φορείς της κοινωνικής οικονομίας, τους ενδιάμεσους χρηματοδοτικούς οργανισμούς και τις οργανώσεις υποστήριξης, καθώς επίσης αξιολογώντας τις ανάγκες τους και την αποτελεσματικότητα των υφιστάμενων καθεστώτων στήριξης·

³⁹. Κανονισμός (ΕΕ) 2021/1059 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Ιουνίου 2021, για τις ειδικές διατάξεις που διέπουν τον στόχο «Ευρωπαϊκή εδαφική συνεργασία» (Interreg) ο οποίος υποστηρίζεται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και τους μηχανισμούς εξωτερικής χρηματοδότησης (ΕΕ L 231 της 30.6.2021, σ. 94).

- β) διευκολύνοντας την πρόσβαση φορέων της κοινωνικής οικονομίας σε χρηματοδότηση στο κατάλληλο στάδιο της ανάπτυξής τους και προσαρμοσμένη στις ανάγκες τους, συμπεριλαμβανομένων επιχορηγήσεων και άλλων επιδοτήσεων, χρηματοδότησης μετοχικού ή οιονεί μετοχικού κεφαλαίου για την προλειτουργική φάση και τη φάση εκκίνησης, ή δανεισμού, χρηματοδότησης μετοχικού κεφαλαίου ή οιονεί μετοχικού κεφαλαίου ή ενδιάμεσης χρηματοδότησης κατά τη φάση επέκτασης, καθώς και καινοτόμων συστημάτων χρηματοδότησης, όπως οι συμπράξεις δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, οι πλατφόρμες συμμετοχικής χρηματοδότησης και συνδυασμοί διαφορετικών τύπων χρηματοδοτικών μέσων ή επιχορηγήσεων και χρηματοδοτικών μέσων·
- γ) προωθώντας την πρόσβαση ιδιωτών επενδυτών σε βιώσιμα επιχειρηματικά μοντέλα, τομείς, προϊόντα και υπηρεσίες που βασίζονται στην κοινωνική οικονομία ή υποστηρίζονται από αυτήν·
- δ) αξιολογώντας τα κριτήρια πρόσβασης σε προγράμματα δημόσιας χρηματοδότησης, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που απευθύνονται σε συμβατικές επιχειρήσεις, ώστε να αποφεύγονται αδικαιολόγητοι φραγμοί για τους φορείς της κοινωνικής οικονομίας·
- ε) κινητοποιώντας ιδιωτική χρηματοδότηση με τη διάθεση συστημάτων δημόσιων εγγυήσεων, σύμφωνα με τους κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις, κατά περίπτωση, προκειμένου να παροτρυνθούν εξειδικευμένοι και γενικοί φορείς χρηματοδότησης να χρηματοδοτήσουν φορείς της κοινωνικής οικονομίας·
- στ) ευαισθητοποιώντας σχετικά με τα ειδικά χαρακτηριστικά και τις ανάγκες των φορέων της κοινωνικής οικονομίας προκειμένου να βελτιωθεί η ικανότητα που έχουν οι συμβατικοί ιδιωτικοί φορείς χρηματοδότησης να προσφέρουν εξατομικευμένη χρηματοδοτική στήριξη·
- ζ) διευκολύνοντας την πρόσβαση των φορέων της κοινωνικής οικονομίας στη στήριξη της επιχειρηματικής ανάπτυξης και της επενδυτικής ετοιμότητας καθ' όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής τους, για παράδειγμα μέσω προγραμμάτων στήριξης της ευαισθητοποίησης των εκκολαπτηρίων, των επιταχυντών και άλλων οργανισμών στήριξης των συμβατικών επιχειρήσεων, ώστε να επεκτείνουν τη στήριξή τους και στους φορείς της κοινωνικής οικονομίας, συμπεριλαμβανομένων ευκαιριών ανάπτυξης ικανοτήτων για τα διευθυντικά στελέχη των φορέων της κοινωνικής οικονομίας·

- η) παρέχοντας ειδική χρηματοδοτική στήριξη και ανάπτυξη ικανοτήτων για τη διευκόλυνση των μεταβιβάσεων επιχειρήσεων σε εργαζομένους μέσω συνεταιρισμών και άλλων σχετικών μορφών κοινωνικής οικονομίας, παράλληλα με συνοδευτικές υπηρεσίες και πληροφορίες σχετικά με το ενδεχόμενο κόστος και τα ενδεχόμενα οφέλη·
- θ) προσφέροντας προγράμματα που αυξάνουν τη διαθεσιμότητα χρηματοδότησης για τους φορείς της κοινωνικής οικονομίας, για παράδειγμα παρέχοντας σε μεμονωμένους αποταμιευτές, ή σε εργαζομένους που συμμετέχουν σε προγράμματα συνταξιοδότησης ή αποταμίευσης χρηματοδοτούμενα από τον εργοδότη, τη δυνατότητα επιλογής προγράμματος που επενδύει μέρος των κεφαλαίων σε μια κοινωνική επιχείρηση·
- ι) αξιοποιώντας όσο το δυνατόν περισσότερο τη χρηματοδότηση που διατίθεται στο πλαίσιο των ταμείων της πολιτικής συνοχής, συμπεριλαμβανομένου του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου + (EKT+), καθώς επίσης στο πλαίσιο της συνιστώσας κράτους μέλους του προγράμματος InvestEU, του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, και άλλων διεθνών, εθνικών και περιφερειακών πόρων, με την εφαρμογή μέτρων και πρωτοβουλιών ειδικά σχεδιασμένων για τους φορείς της κοινωνικής οικονομίας·
- ια) χρησιμοποιώντας τις συμβουλευτικές υπηρεσίες της πλατφόρμας fi-compass σχετικά με τα χρηματοδοτικά μέσα υπό επιμερισμένη διαχείριση στο πλαίσιο της Ένωσης για την ανάπτυξη επιστρεπτέων χρηματοδοτικών μέσων στο πλαίσιο των ταμείων της πολιτικής συνοχής.

Πρόσβαση στις αγορές και τις δημόσιες συμβάσεις

15. Συνιστάται στα κράτη μέλη να παροτρύνουν τις αναθέτουσες αρχές τους να αγοράζουν αγαθά και υπηρεσίες με στρατηγικό τρόπο προκειμένου να επιδιώκουν κοινωνικούς στόχους, λαμβάνοντας επίσης υπόψη την κοινωνική καινοτομία και περιβαλλοντικούς στόχους. Για τον σκοπό αυτόν, παροτρύνονται να αξιοποιούν πλήρως τα εργαλεία που διατίθενται βάσει των κανόνων της Ένωσης για τις δημόσιες συμβάσεις, συμπεριλαμβανομένων όσων προορίζονται για την οργάνωση ορισμένων υπηρεσιών — των λεγόμενων «προσωπικών υπηρεσιών» και «υπηρεσιών γενικού συμφέροντος» — μέσω ειδικού καθεστώτος, το οποίο εμπνέεται από την αρχή της αλληλεγγύης. Η προώθηση της υιοθέτησης κοινωνικά υπεύθυνων και καινοτόμων λύσεων κατά τη σύναψη δημόσιων συμβάσεων μπορεί να περιλαμβάνει διάφορα είδη εργαλείων πολιτικής, μεταξύ των οποίων:

- α) η υιοθέτηση πολιτικών κατευθύνσεων και στρατηγικών για τις δημόσιες συμβάσεις, συμπεριλαμβανομένων πιθανών επίσημων στόχων, με την υποστήριξη της ηγεσίας και με ανάληψη δέσμευσης που ξεκινάει από το πολιτικό επίπεδο και φτάνει ως τους βασικούς φορείς λήψης αποφάσεων και τους διαχειριστές του προϋπολογισμού·
- β) η παροχή καθοδήγησης στο ή στα κατάλληλα διοικητικά επίπεδα για τη διευκόλυνση της πρόσβασης των φορέων της κοινωνικής οικονομίας στις δημόσιες συμβάσεις·
- γ) η ευαισθητοποίηση των αναθετουσών αρχών και των επιχειρήσεων σχετικά με την προστιθέμενη αξία των κοινωνικά υπεύθυνων δημόσιων συμβάσεων και η διάθεση εμπειρογνώσιας στις αναθέτουσες αρχές και στους φορείς της κοινωνικής οικονομίας·
- δ) η παρότρυνση των αναθετουσών αρχών να αναφέρουν στα τεύχη δημοπράτησης συγκεκριμένες υποχρεώσεις δυνάμει του κοινωνικού και εργατικού δικαίου και των συλλογικών συμβάσεων, καθώς και τυχόν κοινωνικά και περιβαλλοντικά κριτήρια, που ισχύουν για τη σύμβαση⁴⁰, να ζητούν από τους προσφέροντες να επιβεβαιώσουν τη συμμόρφωσή τους, και να θεσπίσουν μέτρα παρακολούθησης·
- ε) η προώθηση διαρθρωμένου και διαφανούς διαλόγου χωρίς διακρίσεις με την κοινωνική οικονομία και άλλους ενδιαφερομένους φορείς για τον σχεδιασμό μιας κοινωνικά υπεύθυνης στρατηγικής για τις δημόσιες συμβάσεις.

⁴⁰. Άρθρο 30 παράγραφος 3 της οδηγίας 2014/23/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2014, σχετικά με την ανάθεση συμβάσεων παραχώρησης (ΕΕ L 094 της 28.3.2014, σ. 1)· άρθρο 18 παράγραφος 2 της οδηγίας 2014/24/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2014, σχετικά με τις δημόσιες προμήθειες και την κατάργηση της οδηγίας 2004/18/ΕΚ (ΕΕ L 094 της 28.3.2014, σ. 65)· και άρθρο 36 παράγραφος 2 της οδηγίας 2014/25/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2014, σχετικά με τις διαδικασίες σύναψης συμβάσεων φορέων που δραστηριοποιούνται στους τομείς του ύδατος, της ενέργειας, των μεταφορών και των ταχυδρομικών υπηρεσιών και την κατάργηση της οδηγίας 2004/17/ΕΚ (ΕΕ L 094 της 28.3.2014, σ. 243).

16. Συνιστάται επίσης στα κράτη μέλη να ενθαρρύνουν τις οικείες αναθέτουσες αρχές να αξιοποιούν καλύτερα τις ευέλικτες διατάξεις του υφιστάμενου νομικού πλαισίου της Ένωσης προκειμένου να βοηθήσουν τους φορείς της κοινωνικής οικονομίας να αποκτήσουν πρόσβαση στην αγορά, για παράδειγμα:
- α) προωθώντας τον διάλογο στο πλαίσιο της αγοράς, ιδίως με τη διεξαγωγή διαφανών και χωρίς αποκλεισμούς προκαταρκτικών διαβουλεύσεων στην αγορά με στοχευμένο φάσμα δυνητικών προμηθευτών·
 - β) παραχωρώντας κατ' αποκλειστικότητα το δικαίωμα συμμετοχής σε διαδικασίες δημόσιων προμηθειών σε κοινωνικές επιχειρήσεις ένταξης στην αγορά εργασίας ή σε φορείς που απασχολούν στο εργατικό δυναμικό τους τουλάχιστον κατά 30 % άτομα με αναπηρία ή εργαζομένους σε μειονεκτική θέση σύμφωνα με το άρθρο 24 της οδηγίας 2014/23/ΕΕ, τα άρθρα 20 και 77 της οδηγίας 2014/24/ΕΕ και τα άρθρα 38 και 94 της οδηγίας 2014/25/ΕΕ·
 - γ) καθορίζοντας αναλογικά και συμπεριληπτικά κριτήρια επιλογής, τα οποία δίνουν σε μικρές και καινοτόμες κοινωνικές επιχειρήσεις τη δυνατότητα να υποβάλλουν προσφορές για τη σύναψη συμβάσεων·
 - δ) εγκαταλείποντας τη λογική της χαμηλότερης τιμής και αντικαθιστώντας τη με τη χρήση κοινωνικών κριτηρίων ανάθεσης σε εναρμόνιση με τον κανόνα της «πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη προσφοράς», καθώς και κοινωνικών συμβατικών ρητρών, και καθορίζοντας απαιτήσεις επιδόσεων ή λειτουργικές απαιτήσεις σε διάφορα στάδια των διαδικασιών σύναψης συμβάσεων, συμπεριλαμβανομένων τεχνικών προδιαγραφών·
 - ε) υποδιαιρώντας τις συμβάσεις σε παρτίδες, σύμφωνα με το άρθρο 46 της οδηγίας 2014/24/ΕΕ και το άρθρο 65 της οδηγίας 2014/25/ΕΕ, μεταξύ άλλων με σκοπό τη διευκόλυνση της συνεργασίας μεταξύ των συμβατικών επιχειρήσεων και των φορέων της κοινωνικής οικονομίας, και χρησιμοποιώντας απλουστευμένα καθεστώτα, ιδίως για κοινωνικές και άλλες ειδικές υπηρεσίες, ώστε να καταστεί η διαδικασία πιο προσιτή στους φορείς της κοινωνικής οικονομίας·

στ) απαιτώντας ειδικά σήματα στις τεχνικές προδιαγραφές, στα κριτήρια ανάθεσης ή στους όρους εκτέλεσης της σύμβασης, όταν προτίθενται να αγοράσουν εργασίες, προμήθειες ή υπηρεσίες με ειδικά κοινωνικά ή περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά, σύμφωνα με το άρθρο 43 της οδηγίας 2014/24/ΕΕ και το άρθρο 61 της οδηγίας 2014/25/ΕΕ.

17. Για να βοηθηθούν οι φορείς της κοινωνικής οικονομίας να επεκτείνουν την εμβέλειά τους, συνιστάται στα κράτη μέλη να ενισχύσουν τη συνεργασία μεταξύ των φορέων της κοινωνικής οικονομίας και των συμβατικών επιχειρήσεων, ιδίως:

- α) ενισχύοντας την ευαισθητοποίηση σχετικά με την κοινωνική προστιθέμενη αξία μέσω της προώθησης βέλτιστων πρακτικών που ωθούν τις συμβατικές επιχειρήσεις να εντάξουν τις κοινωνικές επιχειρήσεις στις μακροπρόθεσμες αλυσίδες εφοδιασμού και αξίας τους και τους καταναλωτές να αγοράζουν αγαθά και/ή υπηρεσίες που παράγονται από φορείς της κοινωνικής οικονομίας —προσπάθεια που είναι γνωστή και ως κίνημα για «κοινωνικές αγορές»·
- β) ενισχύοντας την παροχή υπηρεσιών καθοδήγησης, αντιστοίχισης και διευκόλυνσης για να βοηθηθούν οι φορείς της κοινωνικής οικονομίας να αναπτύξουν μακροπρόθεσμες συμπράξεις με την ευρύτερη επιχειρηματική κοινότητα·
- γ) προωθώντας και υποστηρίζοντας τους εργαζομένους σε κοινωνικές επιχειρήσεις ένταξης στην αγορά εργασίας ώστε να εργάζονται και σε συμβατικές επιχειρήσεις, με σκοπό να αποκτήσουν πείρα στην ανοικτή αγορά εργασίας·
- δ) βοηθώντας τους φορείς και τους επιχειρηματίες της κοινωνικής οικονομίας να αξιοποιήσουν όσο το δυνατόν καλύτερα τις νέες τεχνολογίες για την πρόσβαση στις ιδιωτικές αγορές μέσω διαδικτυακών πλατφορμών, συνεργατικών χώρων και ψηφιακών κοινών πόρων που βασίζονται στην κοινωνική οικονομία.

Κρατική ενίσχυση

18. Όταν ένα σχεδιαζόμενο μέτρο στήριξης της κοινωνικής οικονομίας συνιστά κρατική ενίσχυση και ενώ τηρούνται οι εφαρμοστέοι κανόνες, συνιστάται στα κράτη μέλη να κάνουν βέλτιστη χρήση του πεδίου εφαρμογής των κανόνων περί κρατικών ενισχύσεων για τη στήριξη της κοινωνικής οικονομίας, όπως προβλέπεται στον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 651/2014, των κανόνων για τις υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος και του κανόνα de minimis:
- α) αξιοποιώντας τις διατάξεις του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 651/2014, ιδίως:
- i. εξετάζοντας το ενδεχόμενο χορήγησης επενδυτικών ενισχύσεων σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ), για παράδειγμα για την αγορά στοιχείων ενεργητικού σε κοινωνικές υποδομές σύμφωνα με το άρθρο 17 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 651/2014 και ενθαρρύνοντας τη χρήση περιφερειακών επενδυτικών ενισχύσεων σύμφωνα με το άρθρο 14 του εν λόγω κανονισμού·
 - ii. αξιοποιώντας στον μεγαλύτερο δυνατό βαθμό τις διατάξεις που επιτρέπουν τη χορήγηση ενισχύσεων χρηματοδότησης επιχειρηματικού κινδύνου σε ΜΜΕ σύμφωνα με τα άρθρα 21 και 21α του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 651/2014, για παράδειγμα με τη σύσταση επενδυτικών ταμείων με τη συμμετοχή ιδιωτών επενδυτών για να στηριχθούν ειδικά οι κοινωνικές επιχειρήσεις, μεταξύ άλλων εξετάζοντας το ενδεχόμενο φορολογικών κινήτρων σε ανεξάρτητους ιδιώτες επενδυτές που είναι φυσικά πρόσωπα τα οποία παρέχουν άμεσα ή έμμεσα χρηματοδότηση επιχειρηματικού κινδύνου στις επιλέξιμες επιχειρήσεις·
 - iii. εξετάζοντας τη λύση των ενισχύσεων εκκίνησης που επιτρέπουν σε μικρές, μη εισηγμένες στο χρηματιστήριο νέες επιχειρήσεις να λάβουν διάφορα μέσα ενίσχυσης, όπως δάνεια με ευνοϊκούς όρους, εγγυήσεις με επιδοτούμενα ασφάλιστρα ή επιχορηγήσεις συμμορφούμενες με το άρθρο 22 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 651/2014·

- iv. επενδύοντας στο ανθρώπινο δυναμικό με τη θέσπιση καθεστώτων ενισχύσεων για την επανένταξη στην αγορά εργασίας εργαζομένων σε μειονεκτική ή ιδιαίτερα μειονεκτική θέση σύμφωνα με τα άρθρα 32 και 35 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 651/2014·
- v. διευκολύνοντας την πλήρη ένταξη των εργαζομένων με αναπηρία σε όλα τα είδη επιχειρήσεων με τη στήριξη ειδικών επιδοτήσεων, συμπεριλαμβανομένης της επιδότησης μισθού, σε επιχειρήσεις σύμφωνα με τα άρθρα 33 και 34 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 651/2014·
- vi. στηρίζοντας την κατασκευή ή την αναβάθμιση τοπικών υποδομών, που μπορεί να περιλαμβάνουν τοπικές κοινωνικές υποδομές, με τη χορήγηση ενίσχυσης για την κάλυψη της διαφοράς μεταξύ του επενδυτικού κόστους και του κέρδους εκμετάλλευσης της επένδυσης σύμφωνα με το άρθρο 56 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 651/2014·
- vii. εξετάζοντας το ενδεχόμενο ενισχύσεων για καινοτομίες σε διεργασίες και τρόπους οργάνωσης για όλους τους τύπους επιχειρήσεων, περιλαμβανομένων των φορέων της κοινωνικής οικονομίας και των νεοφυών επιχειρήσεων, ώστε να αναπτύξουν τεχνολογία· ομοίως, ενισχύσεις προς καινοτόμες επιχειρήσεις μεγαλύτερου μεγέθους για να συνεργαστούν με φορείς της κοινωνικής οικονομίας, αν είναι ΜΜΕ, σε συμμόρφωση με το άρθρο 29 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 651/2014·
- viii. στηρίζοντας την επιτυχία της ψηφιακής και της πράσινης μετάβασης με τη χρήση των διαθέσιμων δυνατοτήτων σύμφωνα με τα άρθρα 25 έως 28 και το άρθρο 36 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 651/2014.

- β) σύμφωνα με τους ισχύοντες κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις, συνιστάται στα κράτη μέλη να διερευνήσουν ποιες υπηρεσίες που παρέχονται από φορείς της κοινωνικής οικονομίας θα μπορούσαν να οριστούν και να χρηματοδοτηθούν ως υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος, για παράδειγμα στον τομέα της ένταξης των ευάλωτων ατόμων στην εργασία, στην κοινωνική στέγαση ή σε υγειονομικές και κοινωνικές υπηρεσίες όπως η φροντίδα των παιδιών, των ηλικιωμένων ή των ατόμων με αναπηρία. Η αντιστάθμιση για υπηρεσίες που καλύπτουν κοινωνικές ανάγκες μπορεί ακόμη και να εξαιρείται, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, από την υποχρέωση κοινοποίησης, ανεξάρτητα από το ύψος της ληφθείσας αντιστάθμισης, σύμφωνα με την απόφαση της Επιτροπής της 20ής Δεκεμβρίου 2011 (2012/21/ΕΕ)⁴¹.
- γ) χρησιμοποιώντας το πεδίο εφαρμογής που είναι διαθέσιμο για τη χορήγηση διαφανών ποσών ενισχύσεων ήσσονος σημασίας, λαμβάνοντας υπόψη ότι το όριο για τους φορείς που επιφορτίζονται με τη διαχείριση υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος είναι υψηλότερο.

Φορολογία

19. Με την επιφύλαξη των εφαρμοστέων κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις, συνιστάται στα κράτη μέλη να εξετάσουν μέτρα προκειμένου:
- α) να διασφαλίσουν ότι τα φορολογικά συστήματα δεν παρεμποδίζουν την ανάπτυξη της κοινωνικής οικονομίας και να αξιολογήσουν εάν τα φορολογικά συστήματα προωθούν επαρκώς την ανάπτυξή της·
- β) να αναπτύξουν φορολογικά κίνητρα για την κοινωνική οικονομία, εάν δεν έχουν ήδη χορηγηθεί, σύμφωνα με τους στόχους που έχουν θέσει για την κοινωνική πολιτική και τις τρέχουσες πρακτικές σε όλα τα κράτη μέλη και σε εναρμόνιση με το ενωσιακό δίκαιο, τα οποία μπορεί να περιλαμβάνουν:

⁴¹. Απόφαση της Επιτροπής, της 20ής Δεκεμβρίου 2011, για την εφαρμογή του άρθρου 106 παράγραφος 2 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις κρατικές ενισχύσεις υπό μορφή αντιστάθμισης για την παροχή δημόσιας υπηρεσίας που χορηγούνται σε ορισμένες επιχειρήσεις επιφορτισμένες με τη διαχείριση υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος (ΕΕ L 7 της 11.1.2012, σ. 3).

- i. απαλλαγές από τον φόρο εταιρειών για τα κέρδη που παρακρατούνται από φορείς της κοινωνικής οικονομίας·
 - ii. κίνητρα στο πλαίσιο της φορολογίας εισοδήματος με τη μορφή εκπτώσεων ή πιστώσεων φόρου που χορηγούνται σε ιδιώτες και/ή θεσμικούς δωρητές ή σύστημα προσδιορισμού σύμφωνα με το οποίο οι φορολογούμενοι μπορούν να δηλώνουν στη φορολογική τους αρχή ένα καθορισμένο ποσοστό του οφειλόμενου φόρου εισοδήματος που θα αποδίδεται σε κοινωφελείς φορείς·
 - iii. φορολογικές απαλλαγές για τα επιδόματα ανεργίας που λαμβάνονται ως κατ' αποκοπή πληρωμή για τη διευκόλυνση των μεταβιβάσεων επιχειρήσεων σε συνεταιρισμούς εργαζομένων·
- γ) να επανεξετάσουν τις δαπάνες φορολογικής συμμόρφωσης που βαρύνουν τους φορείς της κοινωνικής οικονομίας και, όπου είναι δυνατόν, να τις μειώσουν·
- δ) να διευκολύνουν τη συμμόρφωση σε πρακτικό επίπεδο για τις διασυνοριακές δωρεές σε κοινωφελείς φορείς για φορολογικούς σκοπούς, για παράδειγμα με την έκδοση τυποποιημένου εντύπου του δικαιούχου φορέα που είναι εγκατεστημένος σε άλλο κράτος μέλος όσον αφορά το ποσό της δωρεάς, στο οποίο προσδιορίζεται τόσο ο λήπτης όσο και ο δωρητής·
- ε) να διασφαλίσουν ότι οι φορείς της κοινωνικής οικονομίας δεν χρησιμοποιούνται για σκοπούς φοροδιαφυγής, φοροαποφυγής, επιθετικού φορολογικού σχεδιασμού ή νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, διασφαλίζοντας παράλληλα ότι οι σχετικές διοικητικές διαδικασίες είναι αποτελεσματικές και αναλογικές.

Μέτρηση και διαχείριση του κοινωνικού αντικτύπου

20. Σύμφωνα με τις δράσεις της Επιτροπής που αναφέρονται στο σημείο 23 στοιχείο α) περίπτωση ν), σε συνεργασία με φορείς της κοινωνικής οικονομίας και οργανώσεις εκπροσώπησης, συνιστάται στα κράτη μέλη να στηρίζουν την υιοθέτηση πρακτικών μέτρησης και διαχείρισης του αντικτύπου, ιδίως:
- α) ενσωματώνοντας πρακτικές και μεθοδολογίες μέτρησης και διαχείρισης του κοινωνικού αντικτύπου στα εθνικά πλαίσια πολιτικής και προγράμματα που συνδέονται με την κοινωνική οικονομία·
 - β) παρέχοντας εξατομικευμένη στήριξη βάσει ορθών πρακτικών ώστε να βοηθηθούν οι φορείς της κοινωνικής οικονομίας να υιοθετήσουν απλές και πρακτικές μεθοδολογίες μέτρησης και διαχείρισης του αντικτύπου οι οποίες βελτιώνουν τα αποτελέσματά τους, αποδεικνύουν τον κοινωνικό τους αντίκτυπο και διευκολύνουν την πρόσβαση σε χρηματοδότηση βάσει αντικτύπου·
 - γ) παροτρύνοντας του φορείς της κοινωνικής οικονομίας να μετρούν τον αντίκτυπό τους με την ανάπτυξη ικανοτήτων μέσω ειδικής και οικονομικά αποδοτικής χρηματοδότησης και να χρησιμοποιούν μέρος του δημόσιου χρήματος που λαμβάνουν (επιχορηγήσεις ή συμβάσεις) για τη μέτρηση του κοινωνικού τους αντικτύπου.

Προβολή και αναγνώριση

21. Συνιστάται στα κράτη μέλη να ευαισθητοποιήσουν το κοινό σχετικά με την κοινωνική οικονομία και τον τρόπο με τον οποίον αυτή συμβάλλει στην επίτευξη κοινωνικών και περιβαλλοντικών στόχων, ιδίως:

- α) εξετάζοντας το ενδεχόμενο να θεσπίσουν ή να προσαρμόσουν ειδικές νομικές μορφές, νομικά καθεστώτα, σήματα και/ή συστήματα πιστοποίησης για την κοινωνική οικονομία, βάσει αξιολογήσεων της δυνητικής προστιθέμενης αξίας τους, καθώς επίσης εξετάζοντας το ενδεχόμενο εθελοντικής αμοιβαίας αναγνώρισης σημάτων και πιστοποιήσεων που χρησιμοποιούνται σε άλλα κράτη μέλη. Στις αξιολογήσεις αυτές θα πρέπει να εξετάζεται ο βαθμός στον οποίον μπορούν να βελτιώσουν την κατανόηση της κοινωνικής οικονομίας και να υποστηρίξουν την ανάπτυξή της παρέχοντας πρόσβαση σε συγκεκριμένα πλεονεκτήματα, όπως ευελιξία σε συγκεκριμένες διαδικασίες υποβολής προσφορών/σύναψης συμβάσεων. Η Επιτροπή θα υποστηρίξει το έργο αυτό, όπως περιγράφεται στο σημείο 23 στοιχείο α) περίπτωση vi).
- β) στηρίζοντας εκστρατείες επικοινωνίας και εκδηλώσεις ενίσχυσης της ευαισθητοποίησης σχετικά με την κοινωνική οικονομία, μεταξύ άλλων για τις νεότερες γενιές, σε συνεργασία με τις αρμόδιες βαθμίδες της διοίκησης και άλλους θεσμικούς φορείς (π.χ. πανεπιστήμια).
- γ) διαδίδοντας επιτυχημένες πιλοτικές πρωτοβουλίες και ορθές πρακτικές των φορέων της κοινωνικής οικονομίας, προωθώντας δράσεις για την αναπαραγωγή και την κλιμάκωση κάθε τέτοιας ορθής πρακτικής μέσω δικτύων κοινωνικής οικονομίας και μέσω δημόσιας επικοινωνίας.

22. Συνιστάται στα κράτη μέλη να παρακολουθούν την ανάπτυξη και τις επιδόσεις της κοινωνικής οικονομίας μέσω της τόνωσης της έρευνας και της συλλογής στατιστικών στοιχείων και ποσοτικών και ποιοτικών δεδομένων, με οικονομικά αποδοτικό τρόπο, ιδίως:
- α) αξιοποιώντας όσο το δυνατόν καλύτερα τη διαθέσιμη στήριξη από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την επέκταση των εθνικών λογιστικών συστημάτων τους με σκοπό τη συλλογή συμπληρωματικών και συγκρίσιμων δεδομένων (δορυφορικοί λογαριασμοί) και την προσαρμογή των βασικών ερευνών για τα νοικοκυριά (όπως η έρευνα εργατικού δυναμικού και οι έρευνες που παρέχουν στοιχεία για τις στατιστικές EU-SILC) με σκοπό τη συλλογή πληροφοριών σχετικά με τη συμμετοχή στην κοινωνική οικονομία, συμπεριλαμβανομένων αναλυτικών δεδομένων ανά φύλο και ηλικία (και, όπου είναι εφικτό, βάσει άλλων κριτηρίων) προκειμένου να κατανοηθεί ο αντίκτυπος στη δημιουργία θέσεων εργασίας·
 - β) προωθώντας τη συνεργασία για την ανάπτυξη στατιστικών μεταξύ των δημόσιων αρχών, των ερευνητικών οργανισμών και της κοινωνικής οικονομίας, με παράλληλη επέκταση του φάσματος των πηγών πληροφοριών, όπως μητρώα, διοικητικά δεδομένα, έρευνες και απογραφή για τη συλλογή ακριβών δεδομένων·
 - γ) υποστηρίζοντας την ακαδημαϊκή και ανεξάρτητη έρευνα σε θέματα κοινωνικής οικονομίας, μεταξύ άλλων μέσω της συνεργασίας μεταξύ της ακαδημαϊκής κοινότητας, των δημόσιων αρχών και της κοινωνικής οικονομίας.

ΕΝΩΣΙΑΚΗ ΣΤΗΡΙΞΗ

23. Το Συμβούλιο εκφράζει την ικανοποίησή του για την πρόθεση της Επιτροπής να στηρίζει την εφαρμογή της παρούσας σύστασης μέσω συνεργασίας με τα κράτη μέλη για την ανάπτυξη ευνοϊκών πολιτικών και κανονιστικών πλαισίων για την κοινωνική οικονομία. Ειδικότερα, στο πλαίσιο αυτό περιλαμβάνονται τα εξής:

- α) υλοποίηση των πρωτοβουλιών που εξαγγέλθηκαν στο σχέδιο δράσης για την κοινωνική οικονομία, οι οποίες περιλαμβάνουν:
 - i. δημιουργία και διατήρηση της πύλης κοινωνικής οικονομίας της ΕΕ, ενός σαφούς σημείου εισόδου όπου οι ενδιαφερόμενοι φορείς της κοινωνικής οικονομίας θα μπορούν να βρουν πληροφορίες σχετικά με τη χρηματοδότηση, τις πολιτικές, τα δίκτυα / τις πλατφόρμες και τις πρωτοβουλίες της Ένωσης, συμπεριλαμβανομένης της ανάπτυξης ικανοτήτων·
 - ii. δημοσίευση ανάλυσης σχετικά με τα υφιστάμενα φορολογικά πλαίσια για την κοινωνική οικονομία στα κράτη μέλη και τη φορολογική μεταχείριση των διασυνοριακών δωρεών σε κοινωφελείς φορείς και σχετικά με την αρχή της απαγόρευσης των διακρίσεων·
 - iii. διευκόλυνση των ευκαιριών μάθησης από ομοτίμους για δημόσιους υπαλλήλους σε θέματα που σχετίζονται με την κοινωνική οικονομία μέσω της διοργάνωσης διαδικτυακών σεμιναρίων και εργαστηρίων. Οι εκδηλώσεις αυτές θα μπορούσαν να βασίζονται σε έργα καταγραφής και στη συλλογή και ανταλλαγή ορθών πρακτικών σε διάφορους τομείς πολιτικής που σχετίζονται με την κοινωνική οικονομία, ώστε οι συμμετέχοντες να είναι σε θέση να ανταλλάσσουν γνώσεις και να προσδιορίζουν επιτυχείς στρατηγικές ή συναφείς πρωτοβουλίες πολιτικής. Οι εκδηλώσεις αυτές θα μπορούσαν επίσης να χρησιμεύσουν ως ευκαιρία για τακτικές ανταλλαγές βέλτιστων πρακτικών και μάθηση από ομοτίμους μεταξύ συντονιστών της κοινωνικής οικονομίας από τα κράτη μέλη·

- iv. συλλογή με στοχευμένο τρόπο ποιοτικών και ποσοτικών στοιχείων σχετικά με τη λειτουργία της κοινωνικής οικονομίας και τη διάρθρωση της κοινωνικής οικονομίας στα κράτη μέλη, μεταξύ άλλων με την υποστήριξη της έρευνας στο πλαίσιο του προγράμματος εργασίας του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» για την περίοδο 2023-2024⁴².
- v. στήριξη για την ανάπτυξη της μέτρησης και της διαχείρισης του κοινωνικού αντικτύπου μέσω της καταγραφής και της επανεξέτασης των υφιστάμενων πρακτικών, συμπεριλαμβανομένου του τρόπου με τον οποίο οι πρακτικές αυτές ανταποκρίνονται στις ανάγκες και τις ικανότητες των φορέων της κοινωνικής οικονομίας, με σκοπό τη βελτίωση της κατανόησης και τη διευκόλυνση της υιοθέτησής τους⁴³. Οι εργασίες αυτές θα διεξαχθούν σε στενή διαβούλευση με τα ενδιαφερόμενα μέρη και θα αποσκοπούν στην ανάπτυξη απλών τυποποιημένων μεθοδολογιών με τις οποίες οι φορείς της κοινωνικής οικονομίας θα είναι σε θέση να αξιολογούν και να αποδεικνύουν τον κοινωνικό τους αντίκτυπο.
- vi. εκπόνηση μελέτης σχετικά με τα εθνικά σήματα και τα συστήματα πιστοποίησης της κοινωνικής οικονομίας, η οποία θα καταγράφει τις τρέχουσες πρωτοβουλίες, θα εντοπίζει ορθές πρακτικές, κοινά χαρακτηριστικά και κριτήρια και θα παρέχει στα κράτη μέλη μια κοινή προσέγγιση και καθοδήγηση, με σκοπό την εθελοντική αμοιβαία αναγνώριση·
- vii. παροχή τεχνικής υποστήριξης στα κράτη μέλη για μεταρρυθμίσεις που αποσκοπούν στην προώθηση της κοινωνικής οικονομίας τόσο σε διμερή όσο και σε πολυκρατική βάση·
- viii. ενίσχυση της διακρατικής συνεργασίας στον τομέα της κοινωνικής καινοτομίας μέσω του Ευρωπαϊκού Κέντρου Ικανοτήτων για την Κοινωνική Καινοτομία, του ευρωπαϊκού διαγωνισμού κοινωνικής καινοτομίας και του μελλοντικού δικτύου κοινωνικών επιχειρηματιών και φορέων καινοτομίας που υποστηρίζονται στο πλαίσιο του Προγράμματος για την ενιαία αγορά·

⁴². Εκτελεστική απόφαση της Επιτροπής για την έγκριση του προγράμματος εργασίας για την περίοδο 2023-2024 στο πλαίσιο του ειδικού προγράμματος υλοποίησης του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» – του προγράμματος-πλαίσιου για την έρευνα και την καινοτομία και για τη χρηματοδότησή του [C/2022/ 7550].

⁴³. Η Επιτροπή, από κοινού με τον ΟΟΣΑ, θα δημοσιεύσει έκθεση που θα προσδιορίζει και θα αποκαλύπτει προσαρμοσμένες προσεγγίσεις που έχουν ήδη ελεγχθεί από τους φορείς της κοινωνικής οικονομίας στην Ευρώπη, και θα εξετάζει τον σκοπό, το πεδίο εφαρμογής και τα κύρια χαρακτηριστικά τους παραθέτοντας παραδείγματα ορθών πρακτικών.

- ix. στήριξη της από κοινού υλοποίησης της οδού μετάβασης του βιομηχανικού οικοσυστήματος «Οικονομία της εγγύτητας και κοινωνική οικονομία»⁴⁴ μέσω συγκέντρωσης των δεσμεύσεων που αναλαμβάνουν τα ενδιαφερόμενα μέρη και διευκόλυνσης της συνεργασίας μεταξύ των ενδιαφερόμενων μερών του οικοσυστήματος για την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση·
- x. συνέχιση της βελτίωσης της πρόσβασης σε χρηματοδότηση για τις κοινωνικές επιχειρήσεις και άλλους φορείς της κοινωνικής οικονομίας, για παράδειγμα μέσω των χρηματοπιστωτικών προϊόντων στο πλαίσιο του προγράμματος InvestEU·
- xi. χρήση κοινωνικά υπεύθυνων πρακτικών σύναψης συμβάσεων στις διαδικασίες υποβολής προσφορών της Επιτροπής·
- xii. λειτουργία της ακαδημίας πολιτικής για την επιχειρηματικότητα των νέων, η οποία θα προωθήσει την επιχειρηματικότητα των νέων, μεταξύ άλλων για γυναίκες και κοινωνικούς επιχειρηματίες, μέσω της συνεργασίας με εθνικούς φορείς χάραξης πολιτικής και δίκτυα επιχειρηματικότητας των νέων·
- xiii. διεξαγωγή μελέτης που διερευνά κατά πόσον τα διαθέσιμα στοιχεία δικαιολογούν τη χαλάρωση των κανόνων σχετικά με τις ενισχύσεις για την πρόσβαση των κοινωνικών επιχειρήσεων σε χρηματοδότηση και όσον αφορά τις ενισχύσεις για την πρόσληψη εργαζομένων σε μειονεκτική θέση ή σε ιδιαίτερα μειονεκτική θέση, όπως ορίζεται στον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 651/2014·
- xiv. απολογισμός της εφαρμογής του σχεδίου·

β) παρακολούθηση και αξιολόγηση της εφαρμογής της παρούσας σύστασης·

⁴⁴. Έκθεση με τίτλο «[Transition pathway for Proximity and Social Economy](#)».

- γ) με βάση τις εκθέσεις των κρατών μελών που αναφέρονται στο σημείο 27, εκπόνηση έκθεσης για την αξιολόγηση των δράσεων που πραγματοποιήθηκαν σε εφαρμογή της παρούσας σύστασης, μεταξύ άλλων σε στενή συνεργασία με τις αρμόδιες ομάδες εμπειρογνομόνων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που ασχολούνται με την κοινωνική οικονομία και τις κοινωνικές επιχειρήσεις, η οποία θα υποβληθεί προς συζήτηση στην Επιτροπή Απασχόλησης και στην Επιτροπή Κοινωνικής Προστασίας.

ΕΦΑΡΜΟΓΗ, ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

24. Συνιστάται στα κράτη μέλη να εγκρίνουν ή να επικαιροποιήσουν τις στρατηγικές τους για την κοινωνική οικονομία ή να ενσωματώσουν την κοινωνική οικονομία σε συναφείς στρατηγικές ή άλλες πρωτοβουλίες πολιτικής, λαμβάνοντας υπόψη τις εθνικές περιστάσεις, εντός 24 μηνών από την έκδοση της παρούσας σύστασης.
25. Σύμφωνα με τους στόχους της παρούσας σύστασης, συνιστάται στα κράτη μέλη να επανεξετάσουν και να βελτιώσουν, κατά περίπτωση, τις διοικητικές και θεσμικές δομές τους σε όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης, για παράδειγμα εξετάζοντας τα ακόλουθα ενδεχόμενα:
- α) να δημιουργήσουν «υπηρεσία μίας στάσης» για την παροχή εξορθολογισμένης και κατάλληλης στήριξης στους φορείς της κοινωνικής οικονομίας σε τομείς όπως η πρόσβαση σε χρηματοδότηση και άλλες μορφές στήριξης·
 - β) να συστήσουν εθνικά, τοπικά και/ή περιφερειακά σημεία επαφής για την κοινωνική οικονομία που διαδραματίζουν τον ρόλο πρεσβευτών της κοινωνικής οικονομίας και προωθούν τον εν λόγω τομέα, διασφαλίζουν την παροχή στήριξης από ομοτίμους, διευκολύνουν την πρόσβαση σε ενωσιακή και εθνική χρηματοδότηση και συνεργάζονται με τις εθνικές και περιφερειακές αρχές που διαχειρίζονται ενωσιακά κονδύλια·
 - γ) να ορίσουν συντονιστές κοινωνικής οικονομίας στα εθνικά δημόσια ιδρύματα. Οι εν λόγω συντονιστές θα πρέπει να έχουν σαφή εντολή, σαφείς αρμοδιότητες και επαρκείς πόρους ώστε να διασφαλίζεται με αποτελεσματικό τρόπο ο συντονισμός και η παρακολούθηση της σύστασης, καθώς και η συνέπεια στη χάραξη πολιτικής σε όλες τις κυβερνητικές υπηρεσίες και με τα θεσμικά όργανα της Ένωσης.

26. Συνιστάται στα κράτη μέλη να παρακολουθούν και να αξιολογούν σε εθνικό επίπεδο τα μέτρα που λαμβάνονται για την επίτευξη των στόχων που καθορίζονται στην παρούσα σύσταση, μεταξύ άλλων μέσω τακτικού διαλόγου με τις περιφερειακές και τοπικές αρχές και τους φορείς της κοινωνικής οικονομίας ή με οργανώσεις εκπροσώπησης με σκοπό την πληροφόρηση, την παροχή συμβουλών και την πλαισίωση για την αξιολόγηση, την παρακολούθηση και την εφαρμογή των στρατηγικών τους για την κοινωνική οικονομία ή άλλων συναφών πρωτοβουλιών πολιτικής που σχετίζονται με την κοινωνική οικονομία.
27. Συνιστάται επίσης στα κράτη μέλη να υποβάλουν έκθεση στην Επιτροπή σχετικά με την πρόοδο που έχουν σημειώσει στην εφαρμογή της σύστασης το αργότερο τέσσερα έτη μετά την έκδοσή της, καθώς και επόμενη έκθεση μετά την πάροδο άλλων πέντε ετών. Για να περιοριστεί ο διοικητικός φόρτος, η υποβολή εκθέσεων θα πρέπει να αξιοποιεί στον βέλτιστο βαθμό τα υφιστάμενα εργαλεία και να λαμβάνει υπόψη τις εθνικές περιστάσεις.

(τόπος),

Για το Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος / Η Πρόεδρος
